

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

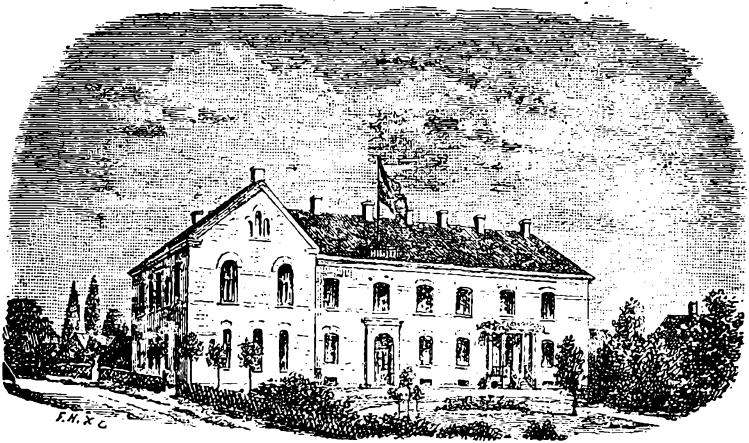
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

(H. Montorckef Meeman
med ærbødighed Tak
for Ordrup Latin- og Realskole.

MEDDELELSER

OM

ORDRUP LATIN- OG REALSKOLE.

VED

H. C. FREDERIKSEN.

1891.

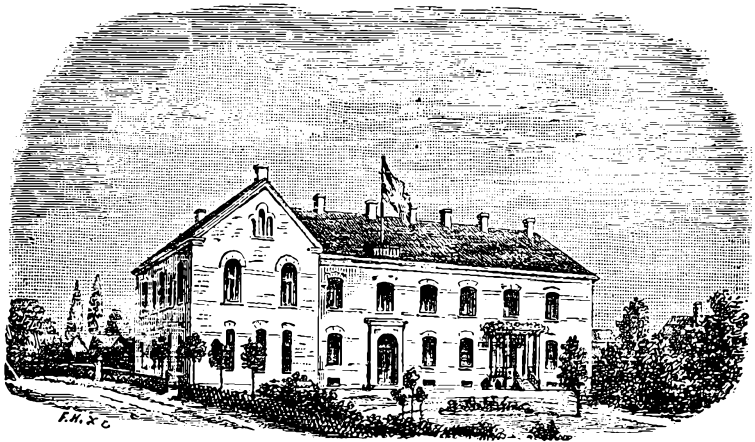
Saa bæres da Barnet, det værløse Kryb,
imellem to bundløse Kærlighedsdyb:
imellem en Moders Ømhed og hans,
der gav med sit Hjærteblod Korset dets Glans.

(Wergeland.)

MEDDELELSER

OM

ORDRUP LATIN- OG REALSKOLE.

VED

H. C. FREDERIKSEN.

Steg.

Möens Avis Bogtrykkeri, ved L. M. Tommerup.

1891.

Kald paa Heltene, der blunde!

Skoleaaret 1890—91.

En Vandring gennem Skolestuerne.

Der samles en Del Erfaring Aar efter Aar inden for Skolens Vægge. Hvad der leves og erfares, har Betydning ud over mange Hjem. En Del af det oplevede gives til Hjemmene igennem de aarlige Meddelelser.

Det er vel ikke for meget sagt, at Tidens og Livets vigtigste Spørgsmaal idelig maa leve i Skolemandens Sjæl. Skolen er jo i særlig Forstand Bro imellem den Tid, der er, og den, der kommer; den Verden, der endnu ikke er dukket op af Bølgerne, er jo en Nutidsverden for Skolemanden; de Tanker og Ideer, der endnu er i Dæmring, har han siddende lyslevende for sig hver Dag i de unge, der om en Tid skal føre det, der nu flammer i deres Fantasi, over i Handlingernes Verden og give den sit Præg.

Det er en Lykke, som ikke mange kender Magen til, — den Lykke: at lede en Skole eller en større eller mindre Part deraf!

Det er jo altid en Lykke for et Menneske at lede et Værk, han forstaar sig paa; men i Skolen er der den særlige Lykke, at det, der ledes, er **Liv**, er **levende Mennesker**.

Den, der ikke har prøvet det, kan ikke rigtig forestille sig, hvordan det er at gaa fra Stue til Stue i Skolen, det vil sige: fra Børneskare til Børneskare, smaa Børn og store Børn, og som Hejmdal »høre Græsset gro«, se Blomsterne myldre frem og, hvor de end ikke ses, tro paa, at »er der blot gærende Kræfter, skyder det Aaret efter«, og saa midt under de mangfoldige og forskelligartede Indtryk bære med sig i sit eget Bryst Maalet, hvortil det hele stræber.

Ja, vist kommer der tunge Timer, Mismod og Skuffelser; og Arbejdet kan stundom være overvældende. Troens Lampe brænder heller ikke altid lige klart, og derfor er Maalet heller ikke altid lige straalende. Det er ikke let at gaa igennem denne synlige Verden med en fast Overbevisning om de Ting, som **ikke ses**. Men tomhændet kommer aldrig nogen tilbage fra en Vandring til Emaus; og »en gaar grædende ud og bærer paa Sæden, som skal lægges, men han vil komme hjem med Jubel, naar han bærer sine Neg« (Davids 126. Salme).

En egen rig Lysning slaar der en altid i Møde fra de yngste Klasser, og her er den daglige Glæde næsten aldrig formørket. De smaa Børn er helt sig selv; de giver sig helt hen til deres Vejledere, baade til os, der arbejder med dem, synlige for deres Øjne, og til de usynlige Magter, der har deres Liv i Varetægt og altid kan komme ind ad lukkede Døre der, hvor de smaa er inde. Disse gaar ogsaa saaledes op i Arbejdet, at selv de enkelte Undtagelser drages med ind i den friske Strøm. Det er ligesom et Triumftog frem mod Livets Land; Fjenderne kan ikke staa sig; »gennem de favre Riger paa Jorden gaar vi til Paradis med Sang«. Det er en

Lykke, man ellers ikke finder saa let her i Verden, — den: at se et *helt* Menneske.

Kommer vi højere op, træder Indtrykket af, at hvert enkelt Barn er et sluttet Hele, noget tilbage. De forstaar nu ret godt at skjule sig, det vil sige: at skjule *det* af deres Liv, der ikke er i Virksomhed, og saa sætte et Skin i Stedet; de forstaar godt at skjule det, der ikke maa ses og kendes. De forstaar i det hele at dele sig i flere, og der skal en stærk, samlende Magt til for at holde en saadan lille delt Person fast om Kræfternes eget Centrum. Men det kan dog i Reglen lykkes. Barn og Lærer kan gensidig elektrisere hinanden; og hvem af os ældre vil ikke gerne være med ogsaa i denne Del af Skolen, hvor baade Drengene og Piger trods alle Lektierne Byrder og alle Overtrædelsernes Genvordigheder dog afspejler et lyst Stykke Middelalder og lever med »ædle Riddere« og »høviske Møer« saa intensivt, at der kan bygges et Manddomsliv paa disse Ungdomsfantasier.

Kommer vi saa op til de ældste, hvor vi tør forudsætte, der er en indre Drivfjeder til det Arbejde, de har givet sig hen til, saa er det atter en Glæde at se de levende og videlystne unge Mennesker samlede om en kundskabsrig Lærer, hvis Person og hvis Fag kan finde dem. Det ses, hvor de vokser under Arbejdet; der er Trang til noget; der er Spørgsmaal oppe, Lysning i Luften, Grøde i Bunden. Det vrimler med Spirer.

Og de faar rigelig Næring, de unge Sjæle. Tanker fra Fortid og fra Nutid drager fra Bøgerne, mere fra Lærerne, ind i dem; de kommer op paa mange stolte Udsigtspunkter og ned i mange underlige Dybder; de hører levende Tunger bære noget fra Religionens og

Poesiens hellige Verdener til dem. De skimter noget — om end nok saa lidt — inde i Videnskabens Lys; de kommer ligesom med til at bygge Sprog op, er med til paa ny at opdage de gamle Naturlove.

Legeplads, Friluftsliv, Sport.

Og vi gaar fra Klasseværelserne ud paa Legepladsen, baade den paa Skolens egen Grund, der særlig bærer dette Navn, og den større: hele Charlottenlund Skov, som ligger faa Minutters Vej fra Skolen. Vi kan ikke lade være at mindes Wellingtons Ord, da man spurgte ham, hvor hans Officerer havde lært at sejre; han svarede: »Paa **Legepladsen** i Eton.« Ja, Legepladsen og Friluftslivet har sin rigelige Part i Løsningen af det store Problem: Hvordan vil den nye Verden komme til at se ud?

Kammeratskab.

Forholdet mellem Disciple og Lærere.

Og lad os saa fæste Opmærksomheden paa Kammeratskabets gennemgribende Betydning. Henry Drummond skriver*): »Dersom Hændelser har Indflydelse paa Menneskene, saa har Personer det langt mere. Intet Menneske kan møde et andet paa Gaden uden at afsætte et eller andet Mærke hos ham. Vi siger, at vi skifter Ord, naar vi mødes; hvad vi skifter, er Sjæle. Og naar Møderne er meget intime og hyppige, er dette Skifte saa omfattende, at genkendelige Smaadele af den ene Sjæl begynder at vise sig i den andens Natur, og den anden er sig bevidst en lignende og voksende Gæld til den første».

*) i »Det nye Liv«.

At fremme godt Kammeratskab i en Skole er en af dens betydningsfuldeste Opgaver, som alle vi, der har nogen Indflydelse, maa stræbe efter at løse. Jo større Ansvar vi paa dette Omraade føler, jo bedre. Og naar vi opholder os ved det personlige Forhold mellem Disciple indbyrdes, da skal det, — hvad der end kan savnes, og hvad der end maa strides — dog hævdes, at et Skoleliv kan give megen og rig Udvikling baade igennem Forholdet mellem ligestillede Kammerater og i de yngre og mindre befæstede Disciples Forhold til brave, modne, ældre Kammerater. Ogsaa dette sidste Skoleaar gemmer i den Del megen Lykke for adskillige.

Der skal i denne Sammenhæng ogsaa peges paa det befrugtende Samliv mellem Lærere og Disciple uden for de egentlige Undervisningstimer; mange Enetaler mellem den enkelte Lærer og det enkelte Barn har baaret god Frugt.

Og lad os gaa ind paa Forstanderens Værelse. Jeg ser med Tak tilbage paa de mange, mange, lykkelige Timer, jeg har tilbragt ene med de enkelte. Det kan være trættende, naar Døren en hel Skoledag igennem næsten ikke staar stille, men Trætheden glemmes ved Mindet om, hvor mangt et Barn, der gik bedrøvet ind, men glad ud derfra.

Udbytte.

Naar vi saa samler under eet det meget, der udgør Aarets Historie, det, der er levet inde og ude, i Arbejde og i Leg, og ser efter den røde Traad, der gaar igennem det alt sammen, da ved vi jo, at hvad der leves og tilgænes Ungdomstiden igennem, kommer til at slynge sig

igennem hele det efterfølgende Menneskeliv, bliver saa at sige Grundtegningen, som hver enkelt kommer til at forme sit Livs Bygning efter, og bliver baade Kompasset under hele Vandringen og den sidste Havn, som Sjælen engang søger ind til for at finde Hvile. Hvert Aars Opgør samler sig derfor om dette: Er der indsanlet noget, som Børnene med Glæde og Tak engang kan vende tilbage til? Kan det svundne Aars Historie afgive indholdsrige Blade i den Bog, som vore unge engang som modne Mennesker i den stridende Verden vil komme til at studere fremfor nogen af de mange Bøger, de maaske ellers kommer til at læse — deres eget Livs Historie. Alle enes vi jo i dette inderlige Ønske:

Lad ej som Mand mig forbande det,
 hvad Barnet velsigned' som stort og ret!
 Lad aldrig mig skue med Taareflod,
 hvad tidligen varmed' mit Hjerteblood.*)

En Opdrager***) skrev ved dette Aars Begyndelse:

Gud, du som naaderig gav mig en Far og en Mor,
 levende Hjerter, hvis Liv er en Part af mit eget,
 og du, som planted' et Hegn om mit Hjem her paa Jord
 og gav mit Liv et Kompas, som mig aldrig har sveget, —
 ud af mit Livsløb du danned' en skøn Melodi,
 som jeg vil synge med stigende Klang til det sidste,
 og af min Ungdom du danned' min Mytologi,
 hvorfra min Manddoms Historie sig aldrig kan vriste.

Naar da med Undren jeg staar i mit voksende Værk,
 og naar de unges højtstigende Krav gør mig bange,
 og naar den Herre, jeg tjener, mig synes for stærk,
 saa jeg maa sukke: Jeg har kun saa lidt til de mange!
 — da synger forfra igen jeg mit Livs Melodi,

*) Carl Bagger. **) Skolens Forstander.

synger den ud, saa den blir om min Mester en Glorie,
 da repeterer jeg trøstigt min Mytologi
 eller et Blad eller to af min egen Historie;
 knælende ned for Guds Alter jeg giver den Ord,
 og hvert dens Ord gør mig stærk, hvor tilforn jeg var bange;
 skrevet henede — den løfter mig dog over Jord;
 Livet, jeg leved', — det giver mig Brød til de mange.

Det er mit Haab, at det svundne Aar, set i
 dette Lys, maa have givet Udbytte for den Ungdom, vi
 her lever med.

Hjemmene i Skolen.

Den Magt, der mindst af alle træder frem i det
 udvortes, er Hjemmet. Det enkelte Hjemms Historie
 skrives sjældent op, og dog er Hjemmet den Magt, der
 fremfor nogen giver Samfundet dets Præg. Skolen er
 een af de Samfundsinstitutioner, hvorigennem Hjemmene
 aabenbarer sig. Naar et Skoleaars Historie skrives, er
 mange Hjemms Historie indbefattet deri.

Der blev foran meddelt noget om den Lykke,
 det er, at gaa fra Klasse til Klasse og se paa de for-
 skellige Børn. Det maa da heller ikke glemmes, hvor
 mange trofaste Hjem, der igennem Børnene viser sig for
 os. Hjemmet følger med Barnet i Skole. Skolestuerne
 rummer meget mere, end det ydre Øje ser. Kunde en
 Lærer altid se Faders og Moders K j rlighed som en
 Lysglans om hvert enkelt Barns synlige Skikkelse, blev
 hans Liv *endnu* rigere, end det er. Kunde han se alle
 de Tanker,  nsker, L ngsler, Forhaabninger, Forb nner,
 der hjemmefra er fulgte med Børnene ind i Skolestuerne
 og fylder dem alle sammen, da vilde hans Gerning blive
endnu inderligere, end den er. Og kunde Hjemmene
 rigtig inderlig tro paa disse usynlige V seners Realitet

paa deres Magt inden for Skolens daglige Arbejde, da vilde mange Hjem skikke endnu flere af disse usynlige Bud ind til os.

Ser vi her fra Skolen tilbage ogsaa over dette sidste Aar, da maa vi med stor Glæde bringe Tak for de mange Hjem, der paa denne Maade Dag efter Dag *er dragne ind til os*, for de mange, mange, idelig gentagne, store og smaa Vidnesbyrd om Forstaaelse i det væsentlige. Vi maa bringe Tak for de mange lykkelige Samtaler og Forhandlinger, der her og omkring i de andre Hjem er førte mellem Forældre og os; — til alle de mange, der har forstaaet, at idet de værnede deres Børns Skole, værnede de sig selv, og der har forstaaet, at den, der viser et Menneske Mistillid, sammensnører en levende Organisme, hæmmer dens Kræfters frie Udfoldelse og ligesom lægger en vilkaarlig Grænse tværs over et levende Land, medens den, der viser et Menneske Tillid, hjælper ham til selv at drage sin Grænse, og inden for den *helt* at bruge sig selv. Tilliden vindes vel ikke altid lige hurtigt; men det er ikke vor Skoles mindste Lykke, at den ogsaa i dette Aar har faaet Lov til at udfolde sine Kræfter i stor Frihed, ikke ved Ligegyldighed fra Hjemmenes Side, men ved Tiltro; og har der kunnet være ført en enkelt lille Kamp paa dette Omraade, da har det været paa et saadant Underlag, at Forhandlingen har kunnet endes med Tak paa bægge Sider.

For at tage ogsaa Undtagelserne med, skal det dog meddeles, at over for to Familier har Skolen holdt det for sin Pligt at hæve Forholdet.

Skolen i Hjemmet.

Der stilles Aar efter Aar større og større Krav til Skolerne. Ogsaa dette sidste Aar bærer Mærker deraf. Dog er det med Tilfredsstillelse, jeg meddeler, at de stigende Krav ikke hidrører fra nye »Fag«; vi har visselig ogsaa nok! — Derimod er det særlig *indefter*, Arbejdet stiger: at fylde Skolelivets rige Former med et tilsvarende Indhold, saa vi ikke faar glimrende Skoler, men fattige Personligheder; dette er et Livsarbejde, som tager alt, hvad vi ejer.

Vil det lykkes?

Der er to Farer. Enten vil Skolen arbejde sig træt, dens Ledere segne under den voksende Byrde. Eller ogsaa vil de efterhaanden lære at lade fem være lige, og lidt efter lidt tabe Troen paa, at de ideelle Op-gaver kan løses. »Vi faar lade Verden gaa sin Gang; hvad kan det nytte at stride imod!«

Men saa faar vi Skoler, som Samfundet ikke er tjent med; for vi faar Masser af Kundskab, men ikke Mennesker, der kan bruge den; Masser af Dannelse, men altfor lidt menneskeligt Naturstof.

Efterhaanden som Kulturen stiger, staar vi Fare for at tabe Sansen for det naturlige. Meget, der kom ind i Verden som gode Magter og løftede Menneskene op af Raahed, Uvidenhed og Usædelighed, bliver taget i Selviskhedens Tjeneste; og saa fører disse gode Magter os ind i Forfinelse og Unatur. I Steden for Raahedens Mangel paa Dannelse faar vi en Dannelsens Mangel paa Kraft; i Steden for Naturstandens Mangel paa Kundskab og Viden naar vi til Kundskab og Viden uden Sandhed og Kerne; i Steden for en nøgen Sanselighed

faar vi en begrundet, en tilsløret Usædelighed; i Steden for Raahed parret med Uafhængighed faar vi det dannede Menneske saa afhængigt af Dannelsens mange Midler og Betingelser, at han bliver Slave af dem.

Saa har da Skolen en Strid, en standende Strid, for at den ikke skal bøje til Siden og komme ind i det Spor, hvor Maal og Midler forveksles, eller hvor Aandens bedste Skatte kun bringes Menneskene, for at de kan hjælpe dem til at *nyde Livet* med mere Smag og løses fra de egentlige Opgaver for at kunne *beskue* Livet med større Nydelse.

Her vil vor Skole ikke tjene.

Og saa maa den da om og om igen spørge sig selv: Er Du i det rette Spor?

Jeg svarer hertil: Vi strider af bedste Evne for at holde Sporet. Om vi er vundet et Stykke frem eller trængt et Stykke tilbage, ved jeg ikke. Men een Ting ved jeg: Vi har en Skanse — om det er den *sidste*, skal her ikke svares paa; — men vi har den, og paa den staar vi frejdige endnu, sikre paa, at hvordan det end gaar: vor Kamp har ikke været forgæves. Og dette vort faste Punkt er følgende:

Lad Skolen blive nok saa »stor« og nok saa udvidet — blot den — aandelig talt — kan komme til *at staa inde i Hjemmet*, det vil sige: *inde i hvert enkelt Hjem Dagligstue*, saa kan det bedste endda reddes.

Ja, da kan Skolen bevares til Samfundets Gavn, naar Hjemmet holder sig sit Ansvar klart ogsaa over for Børnenes Skoleliv og ikke siger: Skolearbejdet forstaar vi os ikke paa og har vi intet Ansvar for. — Skolen skal nok staa fast — ikke som Overkulturens

villige Tjener, men som en af den sande Kulturs Støtter, naar Forældrene, som overgiver den ene Opgave efter den anden til Skolen, dermed ikke giver Opgaven *fra sig*; den er *deres* ligefuldt og indarbejdes af dem ligefuldt som en Del af Maalet, der skal naas.

Og her har vi fremdeles trods alt, hvad vi kunde ønske bedre, en god Erfaring bag os. Vi har en Plads i mange Hjem, som har lært os, at, fordi man overgiver en Part af sit Arbejde til en anden, saa *opgiver* man ikke dette Arbejde, man er med i det ligefuldt, selv om man ikke kan eller skal — eller bør — følge det i alle Enkeltheder. Ja, man kan godt dele sin Myndighed med den anden Myndighed og dog hævde sig selv som den ansvarlige.

Ja, her er vort Stade fremdeles. Dette er intet nyt, er ingen Begivenhed, som kan fortælles blandt Aarets andre Begivenheder og Oplevelser; men det at Stillingen er bevaret, at Skansen er holdt, det er dog et Resultat af meget Arbejde, og et Resultat, som fremfor noget maa understreges og omfattes med Glæde.

Og staaende paa dette Stade, som, jeg synes, maa kunne hævdes, har jeg en brugelig Operationsbasis. Saa kan jeg leve og se Skoleværket udvikle sig og tage mere og mere og mere ind under sit Omraade — om det endelig skal være! — uden i denne Svulmen og Blomstren at se et sørgeligt Bevis paa Samfundets Hensygnen.

Stundom, i Mismodets Øjeblikke, kan det vel staa for mig, som dette mit Stade ligger uden for Kampens egentlige Omraade: Tidsstrømmen er gaaet forbi og har vistnok sejret. Men hver Gang en Moder eller Fader

kommer ind hos mig, og vi sidder sammen og taler om det, der ligger i Grunden, saa ser jeg mig igen midt i de levendes Land, om end jeg jo saa ogsaa maa erfare, at dette ikke ejes ved een Gang at være erobret, men maa Dag efter Dag og tit Tomme for Tomme forsvares.

Ovenstaaende Meddelelser hører nærmest ind under, hvad der kunde kaldes vore Grundtankers Bevarelse gennem Aarets Arbejde og med Tidens Fristelser lige ind paa Livet. — Her følger nu nogle andre Oplevelser.

Jutta Thomas og Fru Johanne Christensen.

To, en ung og en ældre, der bægge var knyttede stærkt til os, har Døden revet fra os i det sidste Aar.

Den første var

Jutta Thomas,

12 Aar, Datter af Murmester Thomas i Ordrup, og Discipel i Skolens 6. Fællesklasse. I Skolen fremfor noget Sted gælder det vel, at »Liv udsletter Dødens Spor«; Juttas Plads i Klassen har en anden for længst indtaget. Men saa vist det er, at hvert enkelt, selv det mindste, Menneske giver sit lille Tilskud til sit Samfunds Liv, Tone og Tankegang, saa vist skal ogsaa Juttas Navn nævnes blandt os med Taknemmelighed. Det var et rigt, lyst, yndigt Barneliv; — dette skal være hendes sidste »Vidnesbyrd« her fra Skolen.

Den anden var

Fru Johanne Christensen,

gift med Lærer Carl Christensen, knyttet til os næsten fra Skolens Begyndelse, en levende Sten i vort Værk,

som hun elskede i Gerning og Tale til det sidste. Da hendes Mand fik sin længe nærrede Børnehjemstanke virkeliggjort, stod hun ved hans Side som en af de Kvinder, hvis Historie sjældent fortælles, fordi den for en stor Del er levet paa de Omraader, hvor man helst melder sig fra Tjeneste, da Ofrene falder saa lidt i Øjnene og er saa store, baade ved Dag og ved Nat, medens den ydre Løn er saa ringe. Men dog er der Hjerter, i hvilke den bedende og arbejdende Moders og Plejemoders Historie er skrevet, og gode Magter var med hende paa hendes rige Arbejdsmark, hvor hun saa segnede paa Valpladsen midt under Arbejdet. Gid Menneskesamfundet maa eje mange slige stille Kvinder, der tør »staa Kjærlighedens Forpost« i det skjulte. Og gælder det ogsaa om hende, at Livet vil udslette Dødens Spor, saa ved vi, det sker engang, at

»Mindets hulde Blomster smaa
skal i forklaret Glans opstaa
saa dufterige, søde.«

Tidligere Disciple.

Vi kan begynde med Uddrag af to Breve.

Det første er fra en ung Mand, der nu er Jærnbaneinspektør i Sydamerika. Da han gik her i Skole, havde han sit Hjem hos Hr. og Fru Christensen. Han skriver bl. a. fra Sydamerika i Marts d. A.:

— — — Ja, hvad var vel »Livet«, hvis jeg ikke havde nogle, som ledede mig og aldrig glemte mig. Deres Brev, kære C. C., har givet mig friske Kræfter til at holde ud en Stund endnu. Hvor dog de derhjemme er lykkelige, som har Fader og Moder eller deres Hjem at ty til, naar der kommer en Storm, og Skibet begynder at krænge stærkt,

ikke langt fra at gaa under, at have en Pæl at holde sig fuldstændig i, indtil Stormen har lagt sig, og Angsten er forbi; det maa være det lykkeligste, et Menneske kan have. Jeg har ogsaa »Pæle« at holde mig fast i, naar Stormen truer; men de er langt borte, saa at, inden man faar dem i Sigte (faar Brev fra »Hjemmet«), Stormen i Reglen allerede har lagt sig og er overstaaet; men selv om den ene Storm har lagt sig, kommer hurtig en anden; da at kunne se »Pælen«, (faa Brev fra »Hjemmet«), og klynge sig fast, være sikker paa, at den er stærk nok, og at Runerne, der er skrevne paa den, kommer helt nede fra Roden, det er *det*, der giver Udholdenhed til ikke at vakle.

Kæreste C. C. De skriver et Sted i Deres smukke Brev et Par Ord, som jeg har lagt særlig Mærke til: »Derfor kun fremad i Jesu Navn, saa gaar det og hjemad«. Det er en Sandhed, men mange Gange umaadelig svær at følge, i det mindste føler jeg det meget ofte. Naar jeg arbejder paa at komme fremad og med det samme hjemad, og der under Arbejdet kommer et Brud, som det er svært at faa lægt, og endelig naar det er lægt, og jeg faar godt fat igen, da at føle det næste Brud, — kæreste C. C., jeg har aldrig troet, at det virkelig var saa svært at holde sig »fast«, som det virkelig er; man har saa mange, mange Fristelser, som *De* som Mand bedst kender, og som er vanskelige at overstaa, mest vanskelige for mig, som gaar saa alene herovre; naar den onde Djævel kommer og siger: kom kun med mig, du skal ikke være bange, der er jo ingen, der ser det, da at kunne sige Nej og atter Nej, det er det, der er det sværeste for mig, og som volder mig den største Kamp; derfor sender jeg ogsaa til alle, som hjælper mig paa min Vandring herovre, min bedste og hjerteligste Tak, fordi de bærer mig paa deres Vinger og ikke bliver trætte, men vedbliver at bede for mig til den eneste og sande Gud: »Derfor kun fremad i Jesu Navn, saa gaar det og hjemad«.«

Det andet er fra en ung Sømmand, der forlod os ved forrige Sommerferie. Han havde faaet et halvt Aar af

sin Fader for at tage en Tillægseksamen, der kunde aabne ham Adgang til at studere videre, hvilket var hans Lyst; men naaede han ikke sit forelobige Maal, til Aaret var omme, da havde han tabt sin Faders Tilladelse til at fortsætte. Her var et fast Enten-Eller. Det gjaldt at købe den belejlige Tid. Men den unge Mand tog ikke fat, som han skulde; mente maaske: Fader tager det vel ikke saa strengt. Men han tog fejl. Eksamen mislykkedes, og han er nu Skibsdreng. Hans sidste Brev var fra Australien. Det viser os, at han er under en streng, men udmærket Kur; han lærer Livsvisdom, ikke af Bøger, men paa rent praktisk Vej. I et tidligere Brev fra den spanske Kyst glæder han sig »uhyre meget« til at komme ud og hilse paa alle de gamle Kammerater. Under det »drøje« Liv om Bord mindes han med et Suk de mange glade Dage i Skolen.

— — — »Ja, jeg ligger, som jeg har redet,« skriver han; »tit, naar jeg pudser, har Bakstørn, bærer Vand eller staar til Rors, tænker jeg paa, hvor langt bedre det vilde være, hvis jeg i Stedet for dette Arbejde kunde beskæftige mig med aandelig Syssel, hvad der dog ligger langt bedre for mig. — Men hvorledes det saa end er og bliver, maa De dog ikke tro, at jeg er blind for, hvor uendelig sundt og forfriskende et saadant Liv er, og hvor godt jeg i Virkeligheden har af dette Liv, og naar jeg — hvad jeg da har gjort et Par Gange paa denne Rejse — iført en Skjorte, Bukser og et Par Sejldugssko har arbejdet som en Kullsjøver, kullende sort fra øverst til nederst og drivende af Sved, nede i en af vore Kullaster, har jeg godt kunnet le ved Tanken om, hvorledes en af mine »fine« Venner i Ordrup, Julius, Torkel eller Jørgen vilde te sig, hvis de pludselig blev hensatte i samme Situation som jeg, og hvor godt de maaske — naa, det kan nu være det samme!

Jeg læser tit og ofte i de sidste »Skolemeddelelser«, skønt jeg snart kan dem udenad, og finder for hver Gang mere og mere, hvad jeg i Virkeligheden er gaaet tabt af.

Naar De ser Hr. S.^{*)} og Hr. H.^{*)}, vil De da ikke hilse dem saa mange Gange og sige Hr. S., at rimeligvis faa jeg ikke Tid at skrive ham til paa denne Rejse; men derfor skal ogsaa min første Gang i Kjøbenhavn være til ham, og kunde det passe saaledes, at jeg en af hans Dage kunde tage med ham om Morgenen ud til Ordrup og maaske faa Lov til at tilbringe nogle Læsetimer i min gamle Klasse, synes jeg, at det vilde være mere end morsomt.«

Foruden ham er tre andre af vore Drengene gaaede til Søs i Aar, alle tre i April Maaned og fra samme Klasse. Den ene er ude med et af Marinens Skibe og skal uddannes til at blive Søofficer, den anden er om Bord paa *Georg Stage*, den tredje er til Koffardis.

Vi holder det fremdeles for en Side af vor Opgave at holde Forbindelsen vedlige med vore tidligere Fosterbørn og Disciple, og dette er til ikke ringe gensidig Glæde, om end det kan falde svært at faa Tid til at skrive de mange Breve til dem, der er længere borte fra os.

Ungdomsforeningen.

Ikke ringe Betydning ogsaa i Henseende til at knytte gamle Elever til Skolen har *Ungdomsforeningen*, hvorom der tidligere har været givet Beretning. Som Eksempel kan anføres, at et af de unge Mennesker, der forlod os sidste Sommer efter bestaaet Prøve, og som er Jærnbanelev højt oppe i Jylland, anvendte en to Dages Ferie til en Rejse til Ordrup for at være med ved For-

*) To af Skolens Lærere.

eningens Stiftelsesfest. Han rejste den ene Nat, dansede her den følgende og tog saa til Allingaabro igen.

Her skal gives nogle fortsatte Meddelelser om Foreningens Virksomhed i det sidste Aar.

Under Hr. *Høgsbros* Ledelse har den *i det sidste Aar* udfoldet et frugtbart Liv og ved de ugentlige Mødeaftener samlet adskillige unge; en Del Forældre og andre ældre Venner har ogsaa af og til givet Møde. Hver anden Uge har der som Regel været holdt Foredrag af ældre, dygtige Kræfter; saaledes har Cand. mag. Brauner talt om Latin-skoler for 200 Aar siden, Folketingsmand Harald Holm om Studenterliv i Fortiden, Portrætmaler Hartmann om Skakspillet, Organist Aagaard om Niels W. Gade, Dr. Jespersen om Erindringer fra Borneo, o. fl. Til disse Foredrag har ikke blot Medlemmerne med Bekendte, men ogsaa samtlige Skolens Disciple haft Adgang. En særlig Festaften havde vi, da Hr. kgl. Kammersanger Simonsen, Hr. Skuespiller Albert Helsingren, Fru Lemcke og Frk. Lehmann gav en Aftenunderholdning herude. Skolens Disciple kan nu ogsaa gratis faa Bøger til Laans af Ungdomsforeningens Bibliotek. Dens Bestyrelse har derom udsendt følgende Henvendelse:

„Til Skolens Forældre!

Ordrup Latin- og Realskoles Ungdomsforening stiller for Fremtiden sin Bogsamling til Afbenyttelse for alle Skolens Elever, og Cand. mag. Henningsen, der forestaar det ugentlige Udlaan, sørger paa Skolens og Foreningens Vegne — saa vidt muligt — for, at Bøgerne kommer i de rette Hænder, ligesom et Udvalg — for Tiden bestaaende af d'Hrr. Kammerjunker Hiort, Kontorist Hendrik Andersen, Stu-

dent Schiønning, Ivar Hiort og Hjalmar Høgsbro — gennemgaar de Bøger, der efterhaanden anskaffes til Bogsamlingen gennem Foreningens Læsekreds, for at Bogsamlingen saa vidt muligt kan svare til sin Hensigt.

Men selv om det ugentlige Udlaan foregaar med nok saa stor Kyndighed og Samvittighedsfuldhed, vil dog ikke nogen enkelt Mand kunne være absolut sikker i sin Kritik i hvert enkelt Tilfælde, og det er derfor kun et betinget Ansvar, Skolen og Foreningen kan og bør paatage sig.

Der er da — for at sikre Hjemmene deres Kontrol med Hensyn til deres Børns Valg af Bøger — truffet den Ordning, at hvis ingen anden Aftale med det enkelte Hjem er truffen, vil Bøger kun udleveres til Eleverne, naar disse medbringer en skriftlig Bemyndigelse fra deres Hjem.

Bytning af Bøger mellem Eleverne indbyrdes maa fraraades; det er ikke Meningen, at flere Elever — ved gensidig Bytning af deres Bøger — i een Uge overfylder sig med Frilæsning, og det er jo heller ikke givet, at hvad der passer for den ene, ogsaa passer for den anden. Forældrene anmodes i al Almindelighed om at have Opmærksomheden henvendt paa, at Fremlaan ikke finder Sted, og at *Bøgerne i det hele holdes inden for den Kreds, Bogsamlingen er bestemt for.*

Meningen med ovenstaaende Anmodning er ikke at omgærde Udlaanet med mange betryggende Bestemmelser, der skal forhindre al Misbrug, thi dette er næppe muligt; det skal desuden ogsaa nok

her vise sig, at *Tillid* til vor Ungdoms gode Sind og gode Smag virker mere betryggende end i *Mistillid* til den at udelukke den selv fra al Vagt-tjeneste over for dens eget Livs Velfærd. Meningen er altsaa kun at minde Forældrene om, at der i uret Valg af de unges Læsning kan være en stor Fare, og at det er vor Pligt at pege paa den og om muligt at afværge den.

Ogsaa paa dette Omraade anbefales et *aabent og fortroligt* Forhold mellem gamle og unge.

I øvrigt henvises til Bogsamlingens Katalog, som faas for et lille Vederlag hos Bestyrelsen og Bibliotekaren.

Disciplenes og Lærernes Antal. Tilsyn.

Skolen tæller 136 Disciple i 16 Klasser, underviste af 17 Lærere og Lærerinder, af hvilke de 8 hører til Skolens Husstand. 27 Disciple bor paa Skolen, 4 hos Lærer Carl Christensen, 3 hos Familier i Omegnen. Foruden Forstanderen og de Lærere, der bor paa Skolen, har 5 af Lærerne Bolig i Ordrup; 4 tager herud fra Kjøbenhavn.

Forstanderen med Hustru samt Hjemmets øvrige voksne Medlemmer hjælpes ad med at yde Børnene Tilsyn, Støtte og Hjælp i de forskellige Henseender, baade til Alvor og Gammen, hvor der trænges. En af de ugifte Lærere sover hos Fosterbørnene om Natten.

De ældste Fosterbørn forbereder sig paa egen Haand, de andre læser deres Lektier under en Lærers Tilsyn og faar Hjælp, hvor det gøres behov. Enkelte skolesøgende Disciple faar Tilladelse til at læse Lektier paa Skolen om Eftermiddagen, naar særlige Forhold taler derfor,

Alle Disciplene har fri Adgang til Lærerne for at faa Raad og Hjælp, saa vidt Tid og Kræfter strækker til.

Det er vor Stræben at give Børnene et *Hjem* hos os, saa længe de er her til Huse. At Hjemmet staar aabent for dem, ogsaa efter at de har forladt os, er foran antydet.

Eksaminer og Eksamenskandidater.

Først til næste Aar kommer Skolen til at afholde sproglig-historisk Eksamen Artium. De to foregaaende Aar saavel som til Eksamen i denne Sommer har der kun indstillet sig matematisk-naturvidenskabelige Kandidater, og Skolen har allerede gjort den Erfaring, at uden gode matematiske Anlæg hos vedkommende Disciple er den mat.-naturv. Artium en meget besværlig Eksamen, hvis Resultater ikke giver noget korrekt Udtryk for de unge Menneskers almene aandelige Modenhed, da særlig den skriftlige Matematik lægger et saa afgørende Lod i Vægtskaalen.

Til Afgangseksamen for studerende indstillede sig i 1890 VI. studerende Klasses 3 Disciple; af disse fik den ene 2. Karakter, den anden 3. Karakter; een Discipel forlod Eksamen. — Til IV. Klasses Hovedeksamen indstillede sig 3 Disciple, som alle bestod.

Eksamensresultaterne i de forløbne Aar ses af omstaaende Liste:

Artium 1889.

	Dansk.			Fransk.	Tysk.	Historie.	Matematik.				Fysik.		Points.	Karakter.
	Fri Opg.	Bund. Opg.	Mdtl.				Skr. Aritmetik.	Mdtl. Aritmetik.	Skr. Geom.	Mdtl. Geom.	mek.	kem.		
Peder A. Rasmussen	mg+	mg+	mg+	mg+	mg	ug	tg+	mg	tg+	mg÷	ug	ug	93 ² / ₃	1ste
August Busck . . .	mg÷	mg	mg	g+	g	gg÷	g÷	g÷	g÷	g	g+	mg÷	72	2den

Artium 1890.

Erik Schiønning . .	mg	mg÷	mg	g÷	mg	mg+	mg÷	g+	mdl.	ug	mg+	g	74 ² / ₃	2den
Hjalmar Oehlerich .	mg÷	g	mg+	g	mg÷	ug÷	tg	g÷	mdl.	g	g	g÷	61 ² / ₃	3dje

Almindelig Forbereselseseksamen 1889.

	Skriftlig Dansk.	Mundtlig Dansk.	Engelsk.	Tysk.	Fransk.	Historie.	Geografi.	Regning.	Aritmetik.	Geometri.	Naturhist.	Naturalære.	Orden.	Points.
Frederik Moltke . .	mg÷	ug	mg	ug÷	ug÷	ug÷	mg	g	g	g÷	g+	mg÷	mg+	105 ² / ₃
Christian Petersen	mg÷	mg+	mg÷	mg		mg÷	g	g÷	tg	g÷	g+	ug÷	mg+	87 ¹ / ₃
Carl Vestergaard .	mg+	ug	ug÷	ug÷		ug	ug÷	mg+	mg+	ug	mg÷	ug÷	mg	113
Viggo Müller . . .	ug÷	mg	ug÷	mg		g	g+	g+	tg÷	tg	tg+	mg	ug÷	84 ¹ / ₃

Fjerde Klases Hovedeksamen.

	Dansk.	Tysk.	Fransk.	Latin.	Historie.	Geografi.	Naturhist.	Geometri.	Aritmetik.	Græsk.	Naturlære.	Points		
												ialt	i Afslutningsfagene	
1888.														
Axel Tychsen	g+	ug÷	mg+	g÷	g÷	mg÷	ug÷	g+	mg		ug÷	66	29	
Viktor Madsen	mg÷	ug÷	mg	g+	ug÷	g+	mg	g+	mg+		mg+	73	31 ² / ₃	
Erik Schønning	mg	mg+	g÷	mg÷	mg÷	mg÷	mg	mg	ug÷		ug	73	33 ¹ / ₃	
Ivar Hiort	g+	mg+	mg	tg	tg+	tg+	mg÷	g	g		mg+	50 ¹ / ₃	18	
Hjalmar Oehlerich	g÷	mg÷	g	g+	ug÷	g+	mg÷	g÷	mg		ug	64 ² / ₃	29 ² / ₃	
1890.														
Svend Martens	mg÷	mg+	mg	tg+	ug÷	ug÷	mg+	mg÷	g+	mg+		67 ¹ / ₃	34 ¹ / ₃	
Julius Wulff	mg+	ug	ug÷	g+	mg	mg+	ug÷	g+	g+	tg+		70	34 ¹ / ₃	
Gotfred Schmedes	mg	mg	mg÷	g+	g+	mg÷	mg+	mg+	g+	mg		71	33 ² / ₃	

Opgaverne

til den skriftlige Del af Afgangseksamen for
studerende i 1890.

Dansk Stil (fri Opgave).

Om Sports Betydning for de unges legemlige og
aandelige Udvikling.

Dansk Stil (bunden Opgave).

Om den Litteratur, som Reformationsbevægelsen
fremkaldte i Danmark.

Beregningsopgave.

I en konvex indskrivelig Firkant ABCD forholder
AB, BC og AC sig som $\sqrt{3-1} : 2 : \sqrt{6}$, og Arealet af Tre-
kanten ACD er dobbelt saa stort som Arealet af Tre-
kanten ABC.

Beregn Firkantens Vinkler.

Aritmetik.

1. Idet

$$p + q = a$$

$$px + qy = b$$

$$px^2 + qy^2 = c$$

$$px^3 + qy^3 = d$$

skal der findes en kvadratisk Ligning, i hvilken baade x
og y er Rødder, og hvis Koefficienter hverken indeholder
p eller q.

2. Hvor mange Led er der i den Kvotientrække,
hvis Sum er 3,964, naar det første Led i Rækken er $2^{1/2}$,
det sidste 5,184?

Projektionstegning.

En regelmæssig Femkant ligger i den vandrette Billedplan foran den lodrette; en af dens Sider er vinkelret paa Skæringslinien mellem Billedplanerne. Tegn Billederne (Projektionerne) af det regelmæssige Flerplanslegeme (Polyeder), i hvilket den givne Femkant er en af Sideplanerne.

Geometri.

1. To Breddecirkler, hvis sfæriske Afstand er p° , begrænser et Bælte, hvis Areal er $\frac{1}{n}$ af hele Jordkuglens Overflade. Hvorledes findes Breddecirklernes sfæriske Afstande fra Ækvator?

Find endvidere Forholdet mellem Rumfanget af den Del af Jorden, der ligger uden for Keglefladen gennem de to Breddecirkler, og hele Jordkuglens Rumfang.

Expl. $p = 90^\circ$, $n = \sqrt{2}$.

2. Find Arealet af den Firkant, der begrænses af Tangenterne til Skæringspunkterne mellem de to Keglesnit, som i et retvinklet Koordinatsystem fremstilles ved Ligningerne

$$b^2x^2 + a^2y^2 = a^2b^2 \text{ og } 2ax^2 = 3b^2x.$$

3. En Trekant ABC er given. Der skal konstrueres en anden Trekant A, B, C, med samme Areal som den givne, saaledes at $\sphericalangle A = \sphericalangle A$, og at A, B, + A, C, er lig med en given Linie.

Opgaverne

til den skriftlige Del af 4de Klasses
Hovedeksamen i 1890.

Dansk Stil.

Hvilket Land jeg helst vilde se, og hvorfor.

Geometri.

1. En Hest er tojret i Kanten af en cirkelformet Eng, og Tøjret er lige saa langt som Cirkelens Radius. Bevis, at den Del af Engen, som Hesten kan afgræsse, udgør mindre end 40 pCt. af hele Engens Areal.

2. To Cirkler, der skærer hinanden i P og Q, rører en Vinkels Ben; den enes Røringspunkter med Vinkelbene betegnes ved A og A., den andens ved B og B., saaledes at A og B ligger paa samme Vinkelben. Bevis, at Linien PQ's Forlængelser gaar gennem Midtpunkterne af AB og A,B., samt at AA., BB., og PQ er parallelle.

3. Konstruer en Rhombe, i hvilken den ene Diagonal er lig med Rhombens Side, naar der er givet to Punkter A og B, gennem hvilke denne Diagonal skal gaa, og et af den anden Diagonals Endepunkter skal ligge i et tredje Punkt C.

Aritmetik.

1. Find x og y af Ligningerne

$$\frac{5}{3x} = \frac{4}{9y} = 9 \text{ og } 27xy = \div 1.$$

2. En Mand laaner i en Bank 60,000 Kr., og efter et Aars Forløb betaler han 3150 Kr. i Rente. Det næste Aar foretrækker han at betale Renten i maanedlige

Terminer; hvor meget har han da at betale hver Maaned, naar der skal tages Hensyn til Rentes Rente?

3. En Landmand brugte 5 Aar i Træk hvert Aar det samme Kvantum Korn til Udsæd; og i de 4 sidste Aar høstede han hvert Aar halv saa mange Fold som i det nærmest foregaaende. Hvor mange Fold høstede han det første Aar, naar han i alle 5 Aar tilsammen høstede $6\frac{1}{5}$ Gange saa meget Korn, som han i det hele havde saaet?

Ved n Fold skal forstås n Gange Udsæden.

Latinsk Stil.

Af Cæsars Skrift¹⁾ om Gallerkrigen ser vi, hvor tapper og krigerisk en Nation Gallerne var. Sammesteds har vi læst, at de fordum havde boet mellem Oceanet, Rhinen og Alperne. Da disse Lande ikke kunde rumme²⁾ den store Mængde, drog 300,000 Mennesker ud for at søge nye Boliger³⁾. En stor Del af dem nedsatte sig i Italien, hvor de i Aaret 390 f. Chr. erobrede og afbrændte Rom. Andre førte, efter at have betvunget Pannonien, i mange Aar Krige med Naboerne. Hos disse var Frygten for Gallernes Navn saa stor, at mange købte Fred af dem for store Pengesummer. Kong Ptolemæus af Macedonien var den eneste, som ikke blev forskrækket, da han hørte om Gallernes Ankomst. Han vovede endog at gaa dem i Møde med en lille Hær. Et Gesandtskab fra Dardanerne⁴⁾, som tilbød ham Hjælpetropper, afviste⁵⁾ han overmodigt, idet han sagde, at han til Soldater havde

¹⁾ Skrift = liber (her i Pluralis); ²⁾ at kunne rumme = capere; ³⁾ Bolig = sedes; ⁴⁾ en Dardauer = Dardanus; ⁵⁾ at afvise = spernere.

Sønner af dem, som havde tjent under Kong Alexander og gennemvandet¹⁾ hele Asien som Sejrherrer. Det var ude med²⁾ Macedonien, dersom saadanne Mænd nu trængte til Dardanernes Hjælp. Faa Dage efter leveres Slaget mellem Macedonerne og Gallerne; hine overvindes og nedsables. Efter at Ptolemæus var bleven tagen til Fange haardt saaret, blev hans Hoved afhugget³⁾ og baaret omkring over hele Slaglinien, fæstet til⁴⁾ en Lænse. Faa af Macedonerne frelste sig ved Flugt.

Til Eksamen Artium er i Aar følgende indmeldte:

1. *Axel Tychsen*, Søn af afd. Fabrikant T., Odense, f. d. 28. Aug. 1873, optaget i Skolen i Aug. 1884.
2. *Victor Madsen*, Søn af Grosserer M., Odense, f. d. 2. Maj 1873, optaget i Skolen i Marts 1887.

P r i v a t i s t:

3. *Ivar Piort*, Søn af Kammerjunker H., Ordrup, f. d. 13. April 1871.

Til IV. Klasses Hovedeksamen er indmeldte:

1. *Emil Rasmus Christian Madsen*, Søn af Gartner M., Ordrup, f. d. 28. Juli 1875, optaget i Skolen i Sept. 1884.
2. *Axel Høeg Brask*, Søn af Prokurator B., Ordrup, f. d. 1. Juni 1875, optaget i Skolen i Maj 1889.
3. *Torben Scheel*, Søn af Greve S., Ordrup, f. d. 5. Febr. 1875, optaget i Skolen i Oktbr. 1890.
4. *John Weinberg*, Søn af Grosserer Lippmann, Kjøbenhavn, f. d. 13. Marts 1875, optaget i Skolen i Aug. 1890.

1) at gennemvandre = peragrarare; 2) det er ude med = actum est de, 3) at afhugge = amputare; 4) at fæste til = affigere.

Til Alm. Forberedelseksamen er indmeldte:

1. *Svend Christensen*, Søn af Cand. phil. C., Jægersborg, f. d. 4. Januar 1874, optaget i Skolen i Jan. 1884.
2. *Johann Peter Theodor Gærn*, Søn af Bagerm. G., Taarbæk, f. d. 8. April 1875, optaget i Skolen i Marts 1883.
3. *Svend Johannes Caspersen*, Søn af Maskininspektør C., København, f. den 11. Decbr. 1873, optaget i Skolen i Juni 1888.
4. *Herman Emilius Schönberg Hansen*, Søn af Skrædderm. H., Nykjøbing p. S., f. d. 9. Febr. 1876, optaget i Skolen i Aug. 1888.
5. *Torkel Wendelboe*, Søn af Fabrikbestyrer W., Odense, f. d. 14. Juli 1873, optaget i Skolen i Aug. 1889.
6. *Johannes Christian Emanuel Brynjulfsson*, Søn af afd. Docent B., Kjøbenhavn, f. d. 12. Marts 1876, optaget i Skolen i Aug. 1888.

Til Tillægseksaminer er følgende indmeldte:

1. *Hedevig Bønsdorf*, Datter af Skolelærer B., Tillerup, f. d. 23. Aug. 1869.
 2. *Astrid Hansen*, Datter af Forstander H., Vældegaard i Gjentofte, f. d. 25. Nov. 1873.
 3. *Andreas Nikolaj Brønner*, Søn af afd. Sognepræst B., Slagelse, f. d. 8. Aug. 1874.
-

Undervisningsfagenes Fordeling.

	VI. st. Kl.	V. st. Kl.	IV. st. Kl.	IV. Realkl.	III. st. Kl.	III. Realkl.	II. st. Kl.	II. Realkl.	I. st. Kl.	I. Realkl.	6. Fælleskl.	5. Fælleskl.	4. Fælleskl.	3. Fælleskl.	2. Fælleskl.	1. Fælleskl.
Dansk	4	4	3	3	3	3	3	3	3	3	4	4	6	7	7	6
Oldnordisk . .	2	2														
Tysk	2	2	3	4	3	3	3	3	3	3	3	3	5			
Fransk	3	4	3	3	3	3	3	3	3	3	4	2				
Engelsk				4	4		3		3	3						
Latin		6	7		6		6		5							
Græsk		6	5		5											
Historie	8	5	3	5	3	3	4	4	4	4	4	5	4	3		
Geografi			2	2	1	1	2	2	2	2	2	2				
Naturhistorie .			2	2	1	1	2	2	2	2	2	2	3	2	2	
Naturlære . . .	6	2		2	2											
Matematik . . .	6		4	4	4	4	4	4	3	3						
Regning			1	1	1	1	2	2	2	2	3	3	3	5	5	5
Tegning	2			1	1	1	1	1	1	1	2	2	2			
Skrivning . . .							2	2	1	1	1	2	2	7	7	7
Gymnastik . . .	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	3	3	3	3	3
Sang					2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2

Bibel- og Kirkehistorie er opført under Historie.

Skolens Klasser.

Disciplene er ved Slutningen af indeværende Skoleaar fordelte saaledes i Klasserne (studerende og Realklasserne betegnes her og i det følgende med Romertal, Fællesklasserne med almindelige Tal).

VI. studerende Klasse	2	Disciple,	
V. » »	7	—	
IV. » »	5	—	
IV. Realklasse	7	—	
III. studerende Klasse	6	—	
III. Realklasse	5	—	
II. studerende Klasse	7	—	
II. Realklasse	2	—	
I. studerende Klasse	6	—	
I. Realklasse	8	—	
6. Fællesklasse	22	—	
5. »	17	—	
4. »	10	—	
3. »	7	—	
2. »	7	—	
1. »	16	—	
		134	Disciple,
delvis Undervisning nyder	2	—	
		i alt 136	Disciple.

Skolens Lærerkkræfter.

Arbejdet har i indeværende Skoleaar været fordelt saaledes:

Bestyreren har

Dansk med IV. og III. Kl. samt een ugentlig Dansk-time med VI. og V. Kl. i Fællesskab.

Bibelhistorie med III., II. og I. Kl.

Fysik med IV. og III. Realklasse.

Matematik og *Regning* med IV. og III. Kl., *geometrisk Tegning* med III R. og *Projektionstegning* med VI. Kl. (under Medvirkning af stud. mag. A. Busck).

Gennemgaar under opbyggelig Form hver Søndag Morgen Kl. 9 *Søndagsevangeliet*; undtagelsesvis tales der over et andet Sted i det nye Testamente.

Pastor Hohlenberg har for VI., V. og IV. Klasse i Samling en Gang om Ugen holdt kirkelige Foredrag, hvorom henvises til Arbejdet i de forskellige Fag.

Lærer Carl Christensen har *Geografi* og *Naturhistorie* gennem hele Skolen fra 5. Kl.

Frøken Ida Olsen, Klasselærerinde for IV. Kl., har *Tysk* med 6., I., II., III. og IV. Kl.

Engelsk gennem hele Skolen.

Lærer Hjalmar Høgsbro, Klasselærer for 5. og 4. Kl., har *Dansk* med 5. Kl.

Regning med II. og I. Kl. samt de seks Fællesklasser.

Gymnastik med hele Skolen.

Forestaar Indkøb og Udsalg af Bøger og Skole-rekvisiter til Eleverne.

Er Skolens Inspektør.

Cand. phil. Scheuer, Klasselærer for VI. Kl., har *Dansk* og *Oldnordisk* med VI og V. Kl.

Latin med III. og I. Kl. samt een ugentlig Latin-time med V. Kl.

Historie med VI., V. og IV. st. Kl.

Cand. mag. Branner, Klasselærer for III. og I. Kl., har *Franskundervisningen* gennem hele Skolen.

Historie med IV. Realkl. og III. Kl.

Frøken Magnella Schmidt, Klasselærerinde for 6. Kl., har *Dansk* med II., I. og 6. Kl. samt een Time om Ugen *Grammatik* med IV. og III. Kl.

Tysk med VI., V., 5. og 4. Kl.

Historie med II., I., 6., 5., 4. og 3. Kl.

Bibellistorie med 6. Kl.

Fører Skolens Regnskaber.

Frøken Anna Tommerup, Klasselærerinde for 3., 2. og 1. Kl., har *Dansk* med 4., 3., 2. og 1. Kl.

Skrivning med 3., 2. og 1. Kl.

Deltager i Tilsynet med Disciplenes Tøj i Sovesalen og har enkelte af de mindre Føsterbørn under særligt Tilsyn.

Fru M. Høgsbro har *Frihaandstegning* gennem hele Skolen.

Skrivning gennem hele Skolen med Undtagelse af de tre yngste Fællesklasser.

Bibellistorie med de fem yngste Fællesklasser.

Cand. mag. Henningsen, Klasselærer for V. Kl., har *Latin* med V., IV. og II. Kl.

Græsk med V., IV. og III. Kl.

Har i een Time om Ugen fortalt græske Sagn for 5. Kl.

Stud. mag. Christiansen har for cand. mag. Nielsen *Matematik* og *Fysik* med VI. og V. Kl.

Sanglærer Jørgensen leder Sangundervisningen i hele Skolen.

Frøken Fanny Frederiksen har *Hækling* og *Strikning* med Skolens Piger.

Frøken Helene Lykke har *Syning* og *Broderi* med Skolens Piger.

Stud. mag. Rasmussen, Klasselærer for II. Kl., har *Geografi* og *Naturhistorie* med 4., 3. og 2. Kl.

Matematik med II og I. Kl. og har hjulpet ved *Matematikundervisningen* i III. Kl. og ved *Latimundervisningen* i III. og I. Kl.

Læser nogle Eftermiddagstimer med Elever, der trænger til særlig Hjælp i enkelte Fag, er nærværende ved Forberedelsen om Eftermiddagen og deltager i Tilsynet med Hjemmets Fosterbørn uden for selve Skoletiden.

Stud. mag. Busck har hjulpet ved Undervisningen i *Projektionstegning* i VI. Kl.

Læser nogle Eftermiddagstimer med Elever, der trænger til særlig Hjælp i enkelte Fag, og skifter med stud. mag. Rasmussen ved Forberedelsen om Eftermiddagen samt ved Tilsynet uden for selve Skoletiden. Fører Tilsyn med Skolens Samlinger og deltager i Tilsynet med alt ydre Ordensarbejde.

Privat har

Musiklærerinde Frøken Louise Steenberg undervist nogle af Eleverne i Musik, samt

Danser ved det kgl Teater Georg Bertelsen haft Danseundervisning fra Oktober til April.

Betalingsvilkaar.

For et Barn, der optages i Skolehjemmet, betales der 800—1000 Kr. om Aaret, heri indbefattet Skolepenge. Udmeldelse sker med et Fjerdingsaars Varsel.

For skolesøgende Disciple betales om Maanedn:

1. Fællesklasse	6 Kr.
2. —	8 „
3. —	10 „
4. —	10 „
5. —	12 „
6. —	12 „
I. st. og Realkl.	14 „
II. —	14 „
III. —	16 „
IV. —	16 „
V. st. Klasse	18 „
IV. —	18 „

Af Søkende, der samtidig besøger Skolen, betaler den ældste fuldt, de andre hver 2 Kr. under normal Betaling. Udmeldelse sker med fuld Maanedes Varsel.

Til Inventarium og Materiel betales af hver Discipel 4 Kr. om Aaret (2 Kr. i November og 2 Kr. i Februar).

For nye Disciple betales 4 Kr. i Indskrivningspenge.

Forsømmes Skolen i længere Tid paa Grund af en Discipels Sygdom eller paa Grund af Sygdom i Hjemmet betales der for den Maaned, i hvilken Sygdommen begyndte, og for den næste.

Enhver Discipel, der indstiller sig til en af Afgangseksaminerne (Alm. Forberedelseseksamen, 4. Klasses

Hovedeksamen, Afgangseksamen for studerende), betaler 20 Kr.

En Privatist, der indstiller sig til

a.	Tillægsprøve til Skolelærereksamen . .	betaler 10 Kr.
b.	— — Realeksamen, spr. . .	— 11 —
	— — — , mat. . .	— 9 —
c.	Eksamen i Latin for Farmaceuter . .	— 8 —
d.	IV. Klasses Eksamen, spr.	— 28 —
	— — — , mat.	— 22 —
e.	Afgangseksamen for studerende, spr.	— 41 —
	— — — , mat.	— 43 —

Af Dimittenderne (studerende og Realdisciple) betales af de skolesøgende Disciple til Skoleaarets Slutning, det er til Juli Maanedes Udgang; af Fosterbørnene til det begyndte Kvartals Udgang.

Undervisning i Musik, Dans og Badning betales særskilt.

Almindelige Bestemmelser og Ordensregler.

Disciplene medbringer ved deres Optagelse i Skolehjemmet Seng med Tilbehør, Kommode eller et lille Skab, Børstetøj, Børsteforklæde, Toiletsager, samt Spiseske, Teske og Gaffel.

Hvert Stykke Tøj og hver Genstand, der medbringes, maa være forsynet med et tydeligt og varigt Navnemærke.

Ethvert Barn, der optages i Skolen, medbringer Attest fra den Skole, det forlader, samt Vaccinationsattest.

Børn, der optages i Skolehjemmet, medbringer tillige Lægeattest.

Skolen betragter det som givet, at den, naar der i en Familie, som har skolesøgende Børn, udbryder en smitsom Sygdom, straks faar Meddelelse herom.

Er Sygdommen Skarlagensfeber, Diphtheritis eller en anden farligere Sygdom, er det nødvendigt, at alle Disciple fra Hjem, hvor der er en saadan Sygdom, ikke søger Skolen, før al Fare for Smitte er forbi.

Derimod vil det under en af de sædvanlige godartede Mæslinge- eller Kighosteepidemier eller andre mindre farlige smitsomme Sygdomme i Reglen ikke være nødvendigt at formene Disciple fra saadanne Hjem, hvor disse Sygdomme findes, Adgang til Skolen.

Hvor ikke Sygdom eller nogen anden paatrængende Grund gør det nødvendigt at forsømme Undervisningen, kan Skolen som Regel ikke give Tilladelse til, at nogen Discipel udebliver; dette gælder ogsaa over for Forlængelser af Ferierne. Den holder det for sin Pligt at øve Børnene i Respekt for regelret Arbejde. Ønskes en Elev fritaget for Gymnastik, bedes skriftlig Meddelelse derom tilstillet Skolen. Skolen betragter det som givet, at Disciplene som Regel morer sig paa Legepladsen i Frikvartererne. En livlig Færden ude i den friske Luft imellem Timerne er jo et væsentligt Led i Skoleværket.

I det hele maa Skolen indstændig anmode om Hjemmenes Medhjælp til, at dens almene Regler og Bestemmelser for Arbejdets Gang og for hele Samlivets faste Ordning fastholdes af Disciplene. Det er engang udtalt af Benjamin Franklin og godkendt af alle Forældre og Opdragere, at ligesom Fliden er Drivhjulet i ethvert Værk, saaledes er

Orden Pendulet, der regulerer Værkets Gang. At vænne Børnene til en ordnet Brug af deres Tid og Evner; at vænne dem til Orden med deres Skolebøger, Stilebøger, Pennalhuse, Gymnastiksko, og hvad der ellers er dem givet, og hvad de har med at gøre; at vænne dem til at medbringe til rette Tid, hvad der er dem paalagt; at have rent Trykpapir i Bøgerne; at faa ny Navneseddel paa en Stilebog, naar den gamle er uordentlig; at følge Paalægget om at faa nyt Bind om en Læsebog, naar det gamle er ubrugeligt; at faa Gymnastikskoene reparerede, naar vedkommende Lærer har paalagt det, uden at slige Paalæg atter og atter skal gentages; at have Orden paa deres Arbejdsplads og i deres Skolerum; at betragte et Hverv, der overdrages dem, et Tilsyn, der betros dem, som en Tillid, der vises dem, — alt dette har en meget stor Betydning, baade for at Undervisningen kan blive saa frugtbringende som muligt, og for Karakterens Uddannelses Skyld, og de Krav, som én vel ordnet Skoleorganisme i saa Henseende stiller til Disciplene, vil, naar disse i Tro og Lydighed lærer at bøje sig for dem, i det smaa som i det store, give saavel den enkelte som Samfundet et betydeligt Tilskud af Kræfter.

Da Bøgerne mange Aar igennem udgør en stor Del af Børnenes Verden, gælder det ikke mindst at paase, at disse behandles med Hensynsfuldhed. En Lærer, der er nidkær for sin Undervisning, og som jo derfor vel nok stundom kan fristes til at se lidt mere paa, om Lektierne er godt lærte, end om Bøgerne er godt behandlede, betragter det langtfra som Overgreb, hverken fra Bestyrerens eller fra Hjemmets Side, naar han bliver gjort opmærksom paa en Discipels Brud paa god Orden med

sine Bøger; han vil tvertimod med Taknemlighed modtage en saadan Henvendelse som en Haandsrækning.

Sluttelig skal her gøres opmærksom paa, at da Elevernes Skolemad ikke maa have i Klassen, bør Madkassen være forsynet med en Rem, saa at den kan anbringes paa Knagerækken i Skolegangen, hvis Eleven ikke har Tornyster eller Pose.

Skolens Samlinger og Inventarium.

Den fysiske Samling er i det forløbne Skoleaar, foruden med en Del mindre Ting, bleven forøget med følgende, som anskaffedes for den »Hjælp til Undervisningsmateriel«, stor 100 Kr., som Skolen i Aar modtog fra Ministeriet:

- 1) 1 Tangensboussole,
 - 2) 1 Sæt fine Vægtlodder,
 - 3) 1 termoelektrisk Bøjle,
 - 4) 2 Bunsens Elementer,
 - 5) 1 Daniels Element,
 - 6) 1 bevægelig Strømpolygon med Solenoide,
 - 7) 1 Samlelinse
 - 8) 1 Spredelinse
- } paa Stativ,
- 9) 1 Boyles Ventil,
 - 10) 1 elektrisk Mølle,
 - 11) 1 Hulspejl med Fod.

Desuden er hele Samlingen bleven eftersat og repareret.

Arbejdet i de forskellige Undervisningsfag.

Dansk.

Skolen kommer atter og atter tilbage til Behandlingen af dette Fag, der for de mindre Børn omfatter Størsteparten af alt det, der meddeles dem, og som ogsaa oftefter er danske Børns vigtigste Fag. — Det maa blandt andet ikke glemmes, at *alle* Skolens Lærere er Lærere i Dansk, ogsaa rent sproglig set, for saa vidt som de jo alle bruger Modersmaalet og har den dybe Forpligtelse at lære deres Disciple at bruge det, saa disse kan udforme det forskelligartede Stof i et klart og smukt Sprog; hvor det gøres behov, ogsaa i et fyldigt og efterhaanden rigt Sprog. — Dernæst maa det jo ogsaa fastholdes, at saa meget af det almene Indhold, de unge skal samle, meddeles dem netop igennem den særlige Danskundervisning. — En Skoles hele Værd er derfor i høj Grad betinget af dens Stilling netop til Undervisningen i Modersmaalet, og der vil da ogsaa længere henne i dette Aars Meddelelser paa ny findes et særligt Stykke om *Dansk*, hvortil der henvises.

For at føre Børnene ind i Modersmaalet gælder det først og fremmest om, at de lærer at høre det — først i de ældres Tale, derefter i god Oplæsning. Et Hovedkrav til Læreren er hermed givet, og enhver Dansk lærer, der føler sit Ansvar, vil med stedse større Alvor gaa ind under dette Krav.

Det næste Skridt bliver saa, at Børnene selv lærer at bruge Modersmaalet — først i forstaaelig, klar, dygtig

Tale, derefter i Oplæsning. Igennem alle Fællesklasserne og I. og II. Klasse bruges Læsebøger. Fra III. Klasse og opefter læses der hovedsagelig efter Forfatternes og Digternes egne Værker.

Af Litteraturens *Historie* er der med velberaad Hulgivet meget lidt indtil IV. Kl.; kun enkelte Oplysninger om Personer og Værker er meddelte. *Kritik* af Digterværkerne betragtes, inden vi naar V.—VI. Klasse, som fuldt ud ubetimelig. Det gælder derimod om, at de unge mødes med Poesien, kvæges, næres, befrugtes af almengyldige eller ejendommelige Syner og Tanker, de kan gøre til deres; at de, saavidt muligt, kommer helt ind i et Værk og bliver til eet med den Aand, der raader deri. Der lægges derfor megen Vægt paa, at ogsaa de ældre Disciple faar god Oplæsning *at høre*, dels af deres Lærer, dels ogsaa, naar Lejlighed gives, af andre; der er i saa Henseende givet dem Adgang til Oplæsninger, der er holdte dels i Skolens Ungdomsforening (nærmere om denne se Side 18—21), dels i Sognets Foredragsforening, hvor blandt andre *Forfatteren Zakarias Nielsen, Dr. phil. Winkel Horn* og *Skoleinspektør Osterman* har læst op. Det ses ogsaa gerne, at de af og til kan faa Lejlighed til at komme i Teatret. Poesien er, særlig i Ungdomsalderen, en uundværlig Indvielse til Livet i dybeste Forstand, en Forhal til det hellige, og kan, rettelig brugt, blive et væsentligt Moment i deres religiøse Udvikling.

Der bør ogsaa for de ældste Disciples Vedkommende lægges megen Vægt paa, at de lærer at *læse godt*. Et Digterværk gaar ofte først ind i dem, naar de gør sig selv til Digterens Tolke, vænner sig til selv at udsige hans Ord og dygtiggør sig til at blive et villigt Redskab

for Aanden i hans Værk. Dette Maal fremmes blandt andet i høj Grad ved, at Disciplene lærer større eller mindre Stykker udenad og saa kan staa frit frem og uden falsk Undseelse give sig hen, uden at Bogen træder imellem. Paa den Maade kan der ydes dem en betydelig Hjælp til at blive sig selv, vinde sig selv, ved at de lærer at give sig selv hen i et inderligt Forhold til et aandeligt Værk.

Udenadslæren bliver fra dette Synspunkt Skolens Klasser igennem ikke nogen Urimelighed, der staar i et helt vilkaarligt Forhold til Disciplenes Uddannelse, men bliver dem et betydningsfuldt Led i deres Udvikling til Modenhed og Frigørelse, og det, at deres Sjæl igennem deres Fremstilling faar Digterværkets Indhold beriget tilbage, øger deres Selvstændighed og deres Ansvarsfølelse over for det meget gode, de igennem deres Danskundervisning har modtaget.

Hvad *Grammatikundervisningen* angaar, da begynder denne selvfølgelig ikke i de yngste Klasser, og der kunde i det hele nok være Grund til en Klage over, at den overhovedet maa begynde saa tidlig, som den gør, og i saa stort et Omfang; men Hensynet til de fremmede Sprog nødvendiggør denne pædagogiske Mislighed, som Skolen ved en lempelig og af yderste Evne tilrettelagt Undervisning søger at bøde paa.

Efter at Børnene i 4. Klasse mest som en Følelses-sag og gennem mange Eksempler har lært, at der er nogle Ord, der skrives med stort, begynder saa smaat den egentlige Grammatikundervisning med, at Børnene lærer at kende en simpel Sætnings Hovedled. Tillige skal de lære at sætte Tegn, og de ledes dertil blandt

andet ved, at der gives dem smaa Diktatstile, i hvilke de kun kan faa Mening ved at sætte Tegnene paa rette Plads. Her anføres et Eksempel paa saadanne:

»*Rigmor spiser Suppe med Ildtangen roder man op i Ilden i Grisen var en Mængde Blod til Mursten bruger man Ler med Blomster pyntede man Loen til Høstgildet hvor Helga var med at danse i Grøden var en stor Mandel af en Nøddeskal kan man lave smaa nydelige Kurve.*«

Børnene faar samtidig Øje for, at mange Ord ikke er ens i Enkelttal og Flertal, deres Øjne aabnes ogsaa for de forskellige Køn, de har endvidere lært en Del af Udsagnsordenes Tidsbøjning, og endelig har de lært at kende Tillægsord og de personlige Stedord.

Op igennem 5. Klasse fæstnes det samme og udvides lidt, blandt andet med Omsagnsord.

I 6. og 1. Klasse bliver Disciplene gjort bekendte med samtlige forskellige Ordklasser og deres Forhold til hverandre, endvidere lærer de at skelne Bisætninger fra Hovedsætninger og ledes til ved nøjere Betragtning selv at udfinde, i hvilket Forhold de forskellige Bisætninger staar til deres Hovedsætninger.

I II. Klasse behandles Sætningslæren udførligere, Disciplene lærer Bisætningernes Inddeling, ligesom de ogsaa øves i at forandre substantiviske, adjektiviske, adverbielle Bisætninger til henholdsvis Navneord, Tillægsord og Forholdsled med de tilhørende Udvidelser.

III. Klasse repeterer hele Formlæren, men betydelig udførligere, og vedligeholder, hvad der alt er lært af Sætningslæren, og

i IV. Klasse medtages tillige Sætningslæren i for-

øget Omfang, saa at Disciplene til sidst uforberedte kan analysere vanskeligere og mere udviklede Perioder, stille Sætninger og Sætningsled klart ud fra hverandre, angive hver enkelt Dels Værdi for det samlede Hele og tillige vide Besked om hvert enkelt Ords Bøjning.

Grammatiken læres Skolens igennem uden Bog, idet de forskellige Regler meddeles mundtlig af Læreren og derefter indøves gennem Analyse af Diktatstile, hvis Form stadig afpasses efter, hvad der hver Gang skal gennemgaaes i Grammatik.

De danske *Stile* begynder hos de yngste Børn i 1. Klasse som Afskrivning paa Tavle, i 2. Klasse i Stilebog; derefter læres i 3. Klasse een, to og efterhaanden flere Linier udenad efter Læsebogen; det læste skrives saa næste Time ind i Stilebogen. I 4. Klasse kommer lette Diktatstile, som hver Gang formes af Læreren, saa hvert Ord i dem er afpasset efter vedkommende Disciples Ordforraad. Derefter afvæksler i 5. Klasse Diktatstilene med Fortællingsstile i Form af smaa Breve.

Gennem 6. og I. Klasse fortsættes med Diktat- og Genfortællingsstile, indtil de sidste med

II. Klasse afløses af Stile af let, beskrivende, naturhistorisk og lignende Indhold samt smaa meget lette Afhandlinger.

I III. og IV. Klasse stiger Kravene. Der er blandt andet skrevet Stile som: Mærkelige Steder paa Vejen fra Kjøbenhavn til Helsingør. — Rovdyrene, deres Bygning, Levemaade og Opholdssteder. — Forskellige Haandværker. — Nyttige Stoffer i Jorden. — Beskriv et eller andet Billedhuggerarbejde. — Bæverne. — Hvordan jeg vil indrette mit Værelse. — Hovedet og dets Knogler.

V. og VI. Klasse have skrevet Stile som følgende: Om Avislitteraturens Betydning. — De forskellige Arter af Skoler, deres Omraade og Betydning. — Om Sløjd. — Folkeviserne. — Ludvig den Fjortendes Tidsalder. — Aarsager til og Følger af Korstogene. — Muhamed. — Steen Steensen Blicher.

1. Klasse.

Den yngste Afdeling har læst de første 100 Sider af H. C. Frederiksens Læsebog Nr. 1, den ældre Afdeling hele Bogen. De fleste af Digtene er lærte udenad, og en Del Smaadigte, der ikke findes i Læsebogen, er lærte udenad ved at fremsiges i Kor. Her som i de øvrige af Skolens Klasser er Indholdet af det læste stadig bleven gjort til Genstand for Samtale og Genfortælling, ligesom ogsaa de lærte Digte, saavidt muligt, er blevene sungne for end yderligere at gøre dem levende og tilgængelige.

2. Klasse

har læst og fortalt Indholdet af hele Julie Heins Læsebog II. De fleste Digte er lærte udenad.

3. Klasse

har læst Agerskovs, Nørregaards og Strøms Læsebog Nr. 1. De fleste Digte er lærte udenad.

4. Klasse

har læst hele Agerskovs, Nørregaards og Strøms Læsebog Nr. 2. De fleste af Digtene er lærte udenad, ligesom ogsaa enkelte Digte, der ikke findes i Læsebogen, er lærte.

5. Klasse

har læst Agerskovs, Nørregaards og Strøms Læsebog Nr. 3. Nogle af Digtene er lærte udenad.

6. Klasse

har læst Agerskovs, Nørregaards og Strøms danske Læsebog Nr. 4. En Del Digte er lærte udenad.

For at øve Disciplene i at udtrykke sig med Lethed og Tydelighed har de i særlige Timer faaet Lov til efter eget Valg at fortælle forskellige Smaal historier for Kammeraterne i Lærerens Nærværelse og under dennes Vejledning.

I. Klasse

har læst Agerskovs, Nørregaards og Strøms Læsebog Nr. 5. Flere Digte er lærte udenad. For Klassen er læst Oehlenschläger: Hakon Jarl, og Lew. Wallace: Ben Hur.

II. Klasse

har læst Agerskovs, Nørregaards og Strøms Læsebog Nr. 6. Nogle af Digtene er lærte udenad. — For Klassen er læst Molbech: Ambrosius, og Bjørnson: Sigurd Slembe.

III. og IV. Klasse har i en Del af Aaret haft særskilte Timer, senere læst sammen og i den sidste Del af Aaret haft dels Fællestimer, dels Timer hver for sig.

III. Klasse

har læst væsentlig det samme som IV. Klasse (se denne). En Del af det læste opgives dog ikke til Eksamen. Til Gengæld har saa Bevægelsen været meget friere; større Partier af forskellige Værker er lærte udenad, og enkelte Scener af dramatiske Værker er lærte saaledes, at nogle af Disciplene efter eget frit Valg har fordelt

Rollerne imellem sig og kan fremstille et Stykke af Dramaet, til Dels med lempelig Benyttelse af enkelte smaa udvortes Hjælpemidler i Form af Klædedragt, Rustning og lignende.

IV. Klasse.

Selvfølgeelig hæmmer Eksamenshensynene meget den frie Bevægelse i denne Klasse; nogle Disciple er ogsaa komme senere ind i Skolen, og der maa da ses paa, at de faar »lært« ret, hvad der skal være lært. Fri Udenadslæren bliver der blandt andet ikke nogen Tid til; men Grundtankerne, som ovenfor er skitserede, fastholdes dog af yderste Evne.

Der er i denne Klasse læst: Oehlenschläger: Aladdin; Holberg: Gert Westphaler (den lille) og Jeppe paa Bjærgen; Wessel: Hundemordet og Smeden og Bageren; Ewald: Kong Kristian; Baggesen: Af Kallundborgs Krønike, Thora fra Havsgaard og Da jeg var lille; Grundtvig: Bisp Villum og Konning Svend; Chr. Winther: Henrik og Else; H. C. Andersen: Den grimme Ælling; Blicher: Messingjens af E Bindstouv; Carit Etlar: Gjøngelhøvdingen (et Brudstykke af samme); Bj. Bjørnson: Han fik ej Lov at lægge ud; Henrik Ibsen: Hærmændene paa Helgeland; Drachmann: Hvor bliver Jollen af? og Store Bjørns Bryllup. Desuden er læst Sagaerne om Finboge den Stærke og Gunløg Ormstunge samt Visen om Niels Ebbesen.

Disciplene har faaet lidt Kendskab til Svensk igennem Oplæsning af nogle af Fänrik Ståls Sagner.

V. Klasse

har i Litteraturhistorie benyttet Dr. Rønnings Lærebog. Middelalderen og Reformationstiden har faaet en noget

fyldigere Behandling. Følgende Værker er læste dels i Skolen (og i saa Fald undertiden med Rollefordeling), dels uden for Skoletiden: Holberg: Jeppe paa Bjærget, Erasmus Montanus; Ewald: Rungsteds Lyksaligheder; Wessel: Kærlighed uden Strømper; Baggesen: Partier af Labyrinthen; Oehlenschläger: Hakon Jarl, Aladdin; de fleste af Ingemanns historiske Romaner samt hans Morgen- og Aftensange; flere Digte af Staffeldt; flere af Blichers Noveller; J. L. Heiberg: Elverhøj; Hertz: Svend Dyrings Hus, Kong Rene's Datter; Chr. Winther: Træsnit; C. M. Møller: En dansk Students Eventyr, St. Laurentius, Jægersang, Torbisten og Fluens, Glæde over Danmark; Paludan-Müller: Adam Homo; flere af Hostrups Komedier; Goldschmidt: Kærlighedshistorier; flere af H. C. Andersens Eventyr.

VI. Klasse

har i Litteraturhistorie lært det samme som V. Klasse.

T y s k.

4. Fællesklasse

har læst Kapers og Simonsens tyske Læsebog for Begyndere I. Afdeling. Nogle af Grammatikens Hovedregler er mundtlig indøvede, og Disciplene er jævnlig blevne indøvede i efter Diktat at oversætte og nedskrive lettere Sætninger, ligesom ogsaa Eksaminationen delvis foregaar paa Tysk for at vænne Børnenes Øre og Tunge til det fremmede Sprog.

5. Fællesklasse

har læst Kapers og Simonsens tyske Læsebog for Begyndere II. Afdeling. Grammatikens Hovedregler er

mundtlig indøvede. En Stil ugentlig efter Kapers Stiløvelser for Begyndere.

6. Fællesklasse

har læst Kapers og Simonsens tyske Læsebog for Begyndere III. Afdeling Side 1—88. Grammatikens Hovedregler er læste efter Ankjærs Formlære. Fra Jul en Stil ugentlig efter Kapers Stiløvelser for Begyndere. Tyske Vers efter ovennævnte Læsebog er læste udenad; de bliver af og til sungne, særlig i de lavere Klasser, til Melodier, som Børnene selv vælger.

I. Klasse

har læst Kapers og Simonsens tyske Læsebog for Mellemklasserne, forfra til Side 58. Vers læres udenad efter samme Bog. Ankjærs Formlære. En Stil ugentlig efter Kapers Stiløvelser.

II. Klasse

har læst Kapers og Simonsens tyske Læsebog for Mellemklasserne fra Side 56—125. Ankjærs Formlære. En Stil ugentlig efter Kapers Stiløvelser.

III. Klasse.

Latinafdelingen har læst Kapers og Simonsens tyske Læsebog for de højere Klasser, forfra til Side 119. Efter samme Bog er en Del Digte dels læste, dels lærte udenad. Ankjærs Formlære. Kapers Syntaks. En Stil ugentlig efter Kapers Stiløvelser.

Realafdelingen har læst Kapers og Simonsens tyske Læsebog for Mellemklasserne fra Side 118 til Enden. En Del Vers er lærte udenad efter samme Bog. Ankjærs Formlære. Kapers Syntaks. En Stil ugentlig efter Kapers Stiløvelser.

IV. Klasse

Latinafdelingen har læst Kapers og Simonsens tyske Læsebog for de højere Klasser fra Side 206—276, Schiller: Die Jungfrau von Orleans, største Delen af Ernst Kellers: Mustersammlung deutscher Geschichte. Kursorisk er læst: Fem Noveller udgivne af Kaper. Ankjærs Formlære. Kapers Syntaks. En Stil om Ugen.

Realafdelingen har læst Kapers og Simonsens tyske Læsebog for Mellemklasserne. Kursorisk er læst en Del af Hauffs Märchen, Molbech: Ambrosius (i tysk Oversættelse), Schiller: Marie Stuart. Ankjærs Formlære. Kapers Syntaks. En Stil om Ugen. Til Eksamen opgives: Kaper og Simonsen fra Side 76—181 (Prosa) og Side 193—213 (Poesi).

V. Klasse

har læst Schiller: Wallenstein, og Hauffs: Memoiren des Satan. Hovedpunkterne af den tyske Litteraturhistorie indtil den Gottsched-Bodmerske Fejde er gennemgaaede. Form- og Sætningslæren efter Beissels Grammatik. Mundtlig Oversættelse fra Dansk paa Tysk efter Kapers Stiløvelser III. Afdeling. En Stil hver anden Uge efter samme Bog.

VI. Klasse

har læst Ebers: Die Schwestern, og Kleist: Michael Kohlhaas. Form- og Sætningslæren er repeteret mundtlig gennem Analyse, og Kasuslæren er læst efter Beissels Grammatik. Af og til er Disciplene blevne øvede i mundtlig Oversættelse fra Dansk paa Tysk.

Fransk.

5. Fællesklasse

har i Aar begyndt med 2 ugentlige Timer, først uden Bog, senere med Benyttelse af Jungs Elementarbog. Eleverne har lært en Del almindelige Gloser, nogle enkelte simple dagligdags Sætninger, Talordene, de personlige Pronominer, samt at bøje avoir og être. Efter Bogen er læst Stykkerne 1—8 (franske og danske), samt 13—21 (kun de franske).

Hovedøjemedet med Undervisningen i Fransk i denne Klasse har med det indskrænkede Timetal, vi i Aar har kunnet raade over, nærmest været det: at vænne Eleverne til at høre og udtale lidt Fransk, saaledes at de ikke staa helt fremmede over for det, naar de i den følgende Klasse skal tage rigtig fat paa det.

6. Fællesklasse

har begyndt at læse Fransk i Aar. Der er undervist dels uden, dels med Bog (Jungs Elementarbog). Eleverne har lært en Del almindelige Gloser (ud over de i Bogen forekommende), mest hentede fra det daglige Liv, og de har lært at forstaa og svare paa en Del simple og korte Spørgsmaal. Af Grammatik er især avoir og être og Verber af de tre regelmæssige Konjugationer indøvede, væsentligst gennem Gentagelse i Kor. I Bogen er der læst (i den Orden, hvori de nævnes) Stykkerne 1—8 (franske og danske), 13—22 (kun de franske), 23—28 (franske og danske, undtagen det danske Stykke 25) og 8—13 (franske og danske). Der er lagt Vægt paa, at Eleverne ikke alene forstod Sætningerne, naar de læste dem i Bogen, men ogsaa, naar de samme eller noget

lignende Sætninger blev sagte til dem. Bestræbelsen har været den: under en saa fornøjelig Form som muligt at bibringe Børnene de flest mulige Kundskaber med det ringest mulige Hjemmearbejde.

De har haft en Glosebog, hvori de har optegnet Gloser, Sætninger, Verber o. a.

I. Klasse

har efter Jungs Elementarbog dels repeteret dels læst fra nyt Stykkerne 1—28 (franske og danske) og 29—38 (de danske undtagen 35). I Grammatik har Hovedvægten været lagt paa Indøvelse af de regelmæssige Verber, hvilket i Reglen er sket i Kor. En Gang imellem er der skrevet en Stil paa Skolen. Klassen har i det væsentlige været at betragte som en Begynderklasse, da den i Fjor kun har haft meget faa Timer i Fransk.

II. Klasse

har dels repeteret dels læst fra nyt hele Jungs Elementarbog med Forbigaaelse af de danske Stykker 29—46. I Grammatik er især Pronominerne og de uregelmæssige Verber blevne indøvede. Stile er af og til skrevne paa Skolen, dels efter Jung, dels efter Diktat. Hovedformaalet har været at bringe Eleverne saa vidt, at de fra næste Skoleaars Begyndelse med nogenlunde Lethed kan læse en sammenhængende Tekst. Naar der har været Tid til det, er der blevet læst op for Eleverne; det har da oftest været Molière i dansk Oversættelse.

III. Klasse

har læst Cohens og Kapers Læsestykker for Mellemklasserne Side 1—79, efter Jungs Grammatik det meste af Formlæren; af og til er der paa Skolen skrevet

Version, Diktatstil eller Oversættelse af danske Sætninger.

IV. Klasse

har læst efter Marmier: Histoires scandinaves et allemandes Side 17—65, 159—304, og Prosper Mérimée: Tamango, Mateo Falcone og l'Enlèvement de la redoute; franske Noveller og Skitser af nyere Forfattere, udgivne af Baruel og Michelsen Side 1—57. Til Eksamen opgives: Marmier Side 159—252 og Mérimée: Tamango. — Formlæren og Hovedreglerne af Syntaksen efter Jungs Grammatik.

I den senere Del af Skoleaaret har den studerende Afdeling een Gang om Ugen paa Skolen skrevet en Stil efter Michelsens Stiløvelser I.

V. Klasse

har læst Alphonse Daudet: Le petit Chose (367 Sider), Molière: Les fourberies de Scapin, Taine: Monsieur Graindorge.

Grammatiken efter Jung med en Del Tilføjelse mundtlig. Stil efter Michelsens franske Stiløvelser Stykke 61—90 og Giedes Stiløvelser Stykke 1—12. En Del Sætninger er lærte efter Felix Franke: Phrases de tous les jours.

Planen for Undervisningen har nærmest været den: ved statarisk Læsning af en saa stor Mængde Fransk som muligt efter en moderne Forfatter at give Eleverne Evnen til at forstaa og med Lethed læse lettere fransk Prosa; derefter ved Læsning af fremragende Forfattere fra forskellige Litteraturperioder med tilknyttede litteraturhistoriske Bemærkninger at sætte Eleverne ind i fransk

Litteratur. I dette Skoleaar er der særlig dvælet ved den moderne Litteratur og Molière.

Der er foreløbig mindre lagt Vægt paa at analysere, og det nødvendige grammatiske Stof er indøvet gennem Stilene eller ved Grammatiklektier.

Endelig er det forsøgt at hjælpe Eleverne til at forstå Fransk, naar de hører det, væsentlig gennem Oplæsning.

VI. Klasse,

hvis Disciple iaar er af matem.—naturv. Retning, har læst Kr. Nyrop: Lectures françaises I. samt en Del lyriske Digte, især af V. Hugo og Alfred de Musset. Som Maanedslæsning (gennemeksamineret paa Skolen) er læst Octave Feuillet: Le roman d'un jeune homme pauvre Side 100—351; af Storms Dialogue er dels gennemgaaet, dels lært udenad Flertal, Køn, Komparation, Talord og udvalgte Dele af Pronominerne. Mundtlig Oversættelse efter Michelsens Stiløvelser I., Stykke 61—90.

Naar der har været Tid til det, er der dels læst op for Disciplene, dels af dem selv kursorisk læst mindre Noveller og Skitser af moderne Forfattere som G. de Maupassant, Victorien Sardou, Zola o. a. samt: Le fils naturel, Drama af Alexandre Dumas.

Engelsk.

6. Fællesklasse

har læst Listovs Ledetraad II. Afdeling fra Stykke 75 til Enden samt Listovs engelske Læsestykker og Stiløvelser I. Afdeling forfra til Stk. 19. En Stil om Ugen efter samme Bog. Grammatiken mundtlig.

I. Realklasse

har læst Listovs engelske Læsestykker og Stiløvelser

I. Afdeling fra Stk. 19 til Enden. En Stil om Ugen efter samme Bog. Grammatiken mundtlig.

II. Realklasse

har læst Listovs engelske Læsestykker II. Afdeling forfra til Side 118. Rosings Grammatik. En Stil om Ugen efter Listovs Stiløvelser.

III. Realklasse

har læst Listovs engelske Læsestykker II. Afdeling fra Side 118 til Enden, dog er Poesien forbigaaet; samt af Brekkes Læsebog for Mellemlklasserne fra Side 33—81. Boysens engelske Digte. Rosings Grammatik. En Stil eller en Version om Ugen.

IV. Realklasse

har i Prosa læst Listovs engelske Læsestykker forfra til Side 204 samt af Brekkes Læsebog for Mellemlklasserne fra Side 69—162, i alt 300 Sider.

I Poesi er læst Boysens engelske Digte. Kursorisk er læst Brekkes Læsebog fra Side 162 til Enden. Rosings Grammatik. En Version om Ugen efter »Opgaver til engelske Versioner« af Ad. Hansen og Joh. Magnussen.

Til Eksamen opgives: Listovs Læsestykker fra Side 61—186, i alt 125 Sider, og Boysens Digte forfra til Side 26.

L a t i n.

I. Klasse

har læst Hauchs Lærebog I. Del, Stk. 1—100. I det væsentlige er de Principer fulgte, som angives i Fortalen til Bogen.

II. Klasse

har benyttet Hauchs Lærebog I og deri læst fra Stk. 100 til Enden. Fremgangsmaaden har kun tildels været den, som Hauch i Fortalen anviser, idet Madvigs Grammatik og Scheuers Oversigt til Stadighed har været benyttede paa den Maade, at Regler fra Kasuslæren og de vigtigste Regler fra Syntaksen, naar de ved oftere at forekomme, er blevne kendte af Eleverne, derefter slaas op i Grammatiken og læres udenad. Langt fra at skade viser denne Udenadslæren sig i høj Grad frugtbringende for Undervisningen, naar der ligger en virkelig Forstaaelse bagved.

Jævnside med Hauch er der siden Februar læst Caesar d. b. G. I, 120. Hensigten med at læse Caesar, i Steden for udelukkende at benytte Hauch, har været den: i Tide at vænne Eleverne til at gøre Brug af Ordbogen, som Hauchs Ordbog gør aldeles overflødig, og som dog paa et senere Stadium er uundværlig for dem.

Halvdelen af de danske Stykker i Hauch er gennemgaaede i Form af Skolestil. Til Hjemmestil er benyttet Iversens Stiløvelser, hvoraf der er skrevet ca. 40 Stile.

III. Klasse

har læst Hauchs Lærebog I. fra Stk. 130 til Enden, II., Stk. 1—30 samt Ciceros fire catilinariske Taler. Scheuers Oversigt er gennemgaaet. En Stil om Ugen.

IV. Klasse

har læst Cicero in Catilinam III., IV., V. 1—40, Ovid: Verdensaldrene, Deucalion, Phaethon, Europa, Cadmus. De til Forstaaelse af Teksten nødvendige Realia er

nedskrevne efter Lærerens Diktat. Særlig er der ved Læsningen af Caesar dvælet ved Krigsvæsenets Indretning, og ved Læsningen af pro Roscio er Hovedtrækkene af Retsvæsenet gennemgaaede. Grammatiken efter Madvig og Scheuers Oversigt. Ca. 20 Hjemmestile efter Kern; de øvrige Hjemmestile samt en Skolestil om Ugen efter Iversen.

Til Eksamen opgives: Cicero pro Roscio Kap. 1—51, Caesar d. b. G. III. og IV. 1—25 (med Forbigaaelse af Kap. 17) og af Ovid: Verdensaldrene, Deucalion, Europa, Cadmus, Phaethon Vers 1—17.

V. Klasse

har læst Cicero: pro Roscio og Cato major, Livius 29. Bog, Æneiden 4. Bog, Horats Breve I. Bog og Udvalg af Oderne (874 Vers).

Kursorisk er læst af Hauchs Lærebog III. ca. 15 Sider, Caesar d. b. G. V. Bog ca. 40 Kap., Livius 30. Bog, Kap. 1—20, af Flemmer: Sølvalderens Forfattere ca. 20 Sider.

Ca. 30 Versioner efter Henrichsen.

Thomsen: Det romerske Stats- og Privatliv, Rafn: Hovedpunkter af den latinske Litteraturs Historie til Sølvalderen.

En Time i hver Uge er særlig bleven anvendt til en rationel-analytisk Behandling af de sproglige Fænomener, idet der ikke blot er paapeget »hvorledes«, men ogsaa forsøgt at paavise »hvorfor«. Iøvrigt er der til Stadighed baade i Latin og Græsk draget Paralleler mellem de to hinanden saa nært staaende Sprog.

Der er lagt Vægt paa en saa vidt muligt korrekt og omhyggelig Gengivelse i Modersmaalet, saaledes at

Gengivelsen ikke bliver Latin med danske Ord, men virkeligt Dansk med danske Udtryk og Vendinger. I kursorisk Latin er dette søgt opnaaet saaledes, at Eleverne, naar de har oversat et Stykke og faaet Forstaaelse af Indholdet, derefter giver en ny Oversættelse paa smagfuldt Dansk.

I Realia er de ovennævnte Skolebøger benyttede paa den Maade, at der først ved de Begivenheder og Navne, som er forekomne under Læsningen af Forfatterne, er bleven henvist til de forskellige Haandbøger. De Kundskaber, som herved efterhaanden er blevne opsamlede, er senere blevne udfyldte og støttede ved en samlet Læsning i saa stort et Omfang, som ovenfor er angivet.

Særlig Glæde har det været at beskæftige sig med Litteraturhistorien. Takket være den nye Skolebog, som er kommen frem i dette Fag, er det nu muligt at lægge Stoffet saaledes til Rette for Eleverne, at der kommer noget Udbytte ud deraf. Et væsentligt Led af Undervisningen i Litteraturhistorie har været Oplæsning af Forfatterne i Oversættelse. Der er saaledes læst to Komedier af Plautus, Digte af Catul, Tibal, Martial o. a.

VI. Klasse

er iaar kun af matematisk-naturvidenskabelig Retning og har derfor intet læst i Latin.

G r æ s k.

III. Klasse

har læst Bergs græske Forskole (kun de græske Stykker) og Xenofons Anabasis II. 1—3. Formlæren efter Weilbach.

Hvor Teksten har givet Anledning dertil, er der fortalt Eleverne Træk af den græske Gudelære og Heltesagn, som staar i Forbindelse med den.

IV. Klasse

har læst og opgiver til Eksamen: Xenofons Anbasis I. Bog og Odysseen I. Bog.

Formlæren efter Weilbach, Sechers græske Mytologi.

V. Klasse

har læst Odysseen 1., 2., 5. og 6. Bog, Herodot 5. Bog med Forbigaaelse af Kap. 39—48 og 52—96, 6. Bog med Forbigaaelse af Kap. 22—24, 34—39, 52—60, 74—93, 121—131, 137—140.

Weilbachs Formlære, Hudes Syntaks, Sechers Mytologi, Sechers Litteraturhistorie til Side 65, Christensens: Det græske Statsliv i Oldtiden.

I Oversættelse er læst en Tragedie af Sofokles (Elektra), samt Digte af Tyrtaeus, Pindar, Theokrit o. a.

Mutatis mutandis gælder i øvrigt de samme Bemærkninger, som staar foran om Latin

VI. Klasse

er i Aar kun af matematisk-naturvidenskabelig Retning og har derfor ikke læst Græsk.

Historie.

Undervisningen begynder i 3. Fællesklasse. Der benyttes ingen Bog, men alt fortælles af Læreren og genfortælles derefter i næste Time af Børnene; Sange, der slutter sig til det fortalte, læres jævnlige ved at frem-siges i Kor og derefter synges, ligesom der ogsaa i Dansk-timerne læres flere historiske Sange. Det er ikke egentlig

Historie, der her gives, men hovedsagelig Fortællinger om Historiens store, mest bekendte Skikkelser, saa disse kan staa klart for Børnenes Fantasi og fæstne sig i deres Erindring.

3.—4. Fællesklasse

har faaet Fortællinger om Guderne samt om Skjold, Hamlet, Sigrid med Sløret, Frode Fredegod, Vermund og Uffe, Hagbard og Signe, Rolf Krake og hans Kæmper, Stærkodder, Harald Hildetand, Regner Lodbrog, Gorm den gamle og de øvrige danske Konger indtil Erik Plovpenning.

5. Fællesklasse

har faaet Historie om danske Konger fra Erik Plovpenning indtil Kristian den Femte. Endvidere er der blevet fortalt følgende Sagn fra den græske Oldtid: Perseus, Herakles, Theseus, Jason, Ødipus, Trojanertoget og Odysseus's Omflakken.

6. Fællesklasse

har i Aar læst lidt mere af Nordens-, lidt mindre af Verdenshistorien end 6. Fællesklasse i Fjor; nemlig Fortællinger af Danmarks Historie fra ca. 1600 indtil Kristian den Ottende og af Oldtids Historien om Ægypterne, Fønikerne, Assyrerne og Babylonierne, Mederkongen Astyages, Perserkongerne Cyrus, Kambyses, den falske Smerdis og Darius, de vigtigste af de græske Heltesagn, og Hovedpunkterne af den græske Historie.

1. Klasse.

I denne Klasse begynder Disciplene at samle de forskellige Fortællinger til et Hele, og Staternes Historie, saavel Krigs- som Kulturhistorie læres.

Med Blochs Lærebog som Hjælpenmiddel er af Verdenshistorien i Fortsættelse af det i Fjor læste gennemgaaet fra det romerske Kejserdømme indtil den nyere Tid, og af Nordens Historie fra Kristian den Sjette indtil Frederik den Syvendes Død.

II. Klasse,

som i Fjor har haft Historie sammen med I. Klasse, har efter Blochs Lærebog lært fra det romerske Kejserdømme Oldtiden ud, samt hele Middelalderen, baade Nordens- og Verdenshistorien.

III. Klasse

har efter Blochs Lærebog lært Verdenshistorien fra Reformationen til vore Dage og Danmarkshistorien i den nyere Tid. Der er dvælet udførligt ved den store Revolutions- og i det hele de nyere Tiders Historie. Gennem Oplæsning og mundtlig Fortælling er der her meddelt Eleverne en Del ud over, hvad der fandtes i deres Bog.

IV. Klasse.

Latinafdelingen har læst og repeteret Thriges Nordenshistorie fra Side 105 til Enden.

Realafdelingen har læst Danmarks- og Verdenshistorien efter Blochs Lærebøger I.—II., som opgives til Eksamen.

Det Pres, som Eksamens Nærhed har lagt paa Historieundervisningen i denne Klasse, har gjort det nødvendigt overvejende at lægge Vægt paa en saa hurtig og sikker Indøvelse af Stoffet som muligt og har gjort det umuligt at dvæle udførligere ved de enkelte Punkter,

hvor stærkt end Emnerne kunde opfordre dertil. Imidlertid er der dog stræbt efter paa de allervigtigste Punkter at give Eleverne noget ud over det, som Bogen indeholder, særlig i kulturhistorisk Henseende, og hvad en saadan Gennemgang af Verdenshistorien naturligt giver Anledning til: der er ogsaa søgt at give Eleverne Klarhed over Udviklingen og Gangen i Menneskeslægten Historie i de store Træk (det vil f. Eks. sige Opkomsten af Lensvæsenet, dets Undergang for Kongemagt og Borgerstand, Overgangen til Enevælde, fra Enevælde til fri Forfatninger og den fjerde Stands Fremtræden).

Som Led af Historieundervisningen har Klassen besøgt oldnordisk Museum og Glyptoteket paa Ny-Karlsberg.

V. Klasse

har efter Blochs større Lærebøger læst Middelalderen, den nyere og den nyeste Tid samt Thriges Nordenshistorie forfra til Side 104.

Paa afgørende Punkter er Kulturhistorien bleven lidt mere udførlig behandlet (Næringsveje, Samfundsordning, litterære og religiøse Forfald).

Hver fjortende Dag har Eleverne efter Tur holdt et Foredrag af historisk eller litterært Indhold.

VI. Klasse

har læst og opgiver til Eksamen Blochs og Thriges Lærebøger.

Bibelhistorie.

For at vække og vedligeholde Børnenes Kærlighed til Bibelhistorie bliver de bibelske Fortællinger meddelte dem mundtlig, og Genfortælling er en frivillig Sag, ja betragtes snarere som en Belønning, idet den ene hellere

vil fortælle end den anden. For at fæstne det hørte og bringe forøget Liv ind i Undervisningen afveksler smaa Sange af bibelsk Indhold med Fortællingerne.

1.—3. *Fællesklasse*

har faaet fortalt om Skabelsen, Syndefaldet, Kain og Abel, Syndfloden, Noah, Abraham og Isak, Jakob, Josef og hans Brødre, Moses, Saul og David, Achab og Jesabel, Esther og Judith.

4.—5. *Fællesklasse*

har ligeledes faaet Fortællinger af den gamle Pagts Bøger, men i betydelig forøget Omfang; særlig er der dvælet ved Israels Folks Vandring i Ørken og Indgangen i Kanaans Land.

6. *Fællesklasse*

har faaet fortalt Bibellistorien fra Skabelsen til Jesu Fødsel.

I. *Klasse*

er først i særskilte Timer bleven gjort bekendt med det hellige Land, dets Natur, Inddeling og de vigtigste Byer, har faaet fortalt om Tilstanden i Verden ved Jesu Fødsel, om Johannes den Døber og om Frelserens Barndom og Ungdom indtil Fristelsen i Ørken. — Klassen har senere hen i Skoleaaret været undervist sammen med II. og III. Kl. (se nærmere under disse).

II.—III. *Klasse.*

Bibellistorieundervisningen fortsættes op igennem disse Klasser, med hvem I. Kl. har været samlet siden Nytaar (se ovenfor).

Det personlige Indtryk af *Kristendommen som Liv og Kraft* er her Hovedsagen. Til dette Maals Fremme

gives der Disciplene dels Fortællinger af Jesu Liv, dels historiske eller digtede Fortællinger, hvorigennem Kristendommens Aand og Tanker og Kristustroen som Livskraft i Mennesker kan træde levende frem for de unge.

IV.--V.--VI. Klasse.

Pastor Hohlenberg meddeler herom:

Efter at jeg i flere Aar i fortløbende Fremstillinger havde gennemgaaet den kristne Kirkes Historie for de ældste Klasser i Skolen, har jeg i indeværende Skoleaar efter Forstanderens Opfordring gjort Forsøg med at tage nogle enkelte Livstanker frem og belyse dem ved Træk, hentede dels fra den hellige Skrift og Kirkehistorien, dels fra Verdenshistorien og Digterne.

De enkelte Timers Arbejde udgør tilsammen et sammenhængende Hele, baaret af den ledende Grundtanke, paa samme Tid som hvert Foredrag har dannet et Hele for sig.

Grundtanken er denne: Der er i Mennesket en *Drift til at hævde sig selv* og en *Drift til at fornægte sig selv*. Ingen af disse Drifter kan gaa paa egen Haand, uden at Menneskelivet ødelægges. Betones Selvhævdelsen ensidigt, taber Mennesket sig selv i Hovmod; betones Selvfornægtelsen ensidigt, taber Mennesket sig selv i Selvopgivelse. Sandheden ligger i deres Forening. Denne kan selvfølgelig ikke tilvejebringes paa udvortes Maade, men derved, at Mennesket i Livskampen lærer at hævde sig selv *ved at* overvinde sig selv, vinde sig selv *ved at* give sig hen, bevare sit Liv *ved at* ofre det.

Aleksander den Store, Diogenes, Kalamus har gennem flere af Foredragene vist Vejen hen til Forstaaelse af

denne Tanke; desuden Ejnar Christiansens *Peter Plus* og Rudolf Schmidts *Den forvandlede Konge*.

Vi førtes saa tilbage til at se Menneskets Opgave, som den blev stillet af ham, der skabte det. Opgaven er en dobbelt; 1) *At herske over Jorden*. Dette fører ud i *Kulturudviklingen*. — 2) *At adlyde Gud*. Dette fører ind i *Personlighedsudviklingen*. Mennesket er Skabningens *Herre*; her er *Selvhævdelsen*. — Mennesket er selv en *Skabning*; herpaa hviler *Selvfor nægtelsen*. Jeg kan kun holde mig som »Herre« ved at fastholde, at jeg er »Tjener«, og kan kun holde mig som Tjener ved at fastholde, at jeg er den store Konges Søn; ellers bliver jeg Træl.

Men ved Syndefaldet er denne Dobbelt-Opgave bleven spaltet i to. Kristus er kommen til Verden og til hvert enkelt Menneske for atter at føje det spaltede sammen til eet. Ved ham bliver vi *paa een Gang* Konger og Præster: Skabningens Herrer og Guds Tjenere. Han forener Selvfornægtelsens og Selvhævdelsens Tanke i dette Ord: *Hvo, som finder sit Liv, skal miste det; hvo, som mister sit Liv for min Skyld, skal finde det*.

Vi talte derefter om Kristendommens Indtrædelse i Verden. Der var

1) *Tilslutning*; thi »ethvert Menneske er af Naturen en Kristen« (Tertullian);

2) *Modsigelse*; thi ethvert Menneske er af Naturen en Hedning.

Vi fulgte saa i store Træk Brydningen imellem Romeraanden og Aanden i den kristne Kirke i de tre første Aarhundreder; Forfølgelser, Martyrer. Ensidig Udvikling inden for Kirken: a) Den døde Rettroenhed. b) Flugt fra Verden; Eneboere.

Efter at de historiske Forudsætninger var lagte til Rette som fornøden Baggrund blev til sidst *Julian den Frafaldnes Skikkelse* stillet frem. Derved gaves atter Lejlighed til at drage Selvhævdelsen og Selvfornægtelsen frem. Hauchs *Julian den Frafaldne* og Henrik Ibsens *Kejser og Galilæer* er lejlighedsvis blevne benyttede. Julians Livs Historie er fortalt med særlig Dvælen ved den dobbelte Paavirkning fra kristelig og fra hedensk Side. Frafaldet er blevet historisk og psykologisk forklaret. Julian som Kejser. Hans første Regeringshandling: Proklamation af Religionsfriheden, gav Anledning til at tale om Tolerance, Indifferentisme, Fanatisme med Henblik paa den middelalderlige Kirkeudvikling (Inkvisionen), den lutherske Statskirkes Stilling til anderledes troende, Nutidens Opfattelse af Religionsfrihed. Vurdering af Grundtvigs Ord: Frihed for Loke saavel som for Thor. Julians dobbelte Opgave: at udrydde Kristendommen; at forny Hedenskabet. Hvorledes og hvorfor Opgaven mislykkedes.

Her aftrykkes et enkelt Foredrag:

Om Ydmyghed.

Fra den græske Oldtid tales til os om syv Mænd, som gik under Navnet: de syv vise. Vil vi vide, hvad det var, der efter græsk Tankegang gjorde netop disse syv fortjente til dette Navn, saa meddeles derom følgende: Der kom engang nogle Købmænd rejsende forbi et Sted, hvor nogle Fiskere just var i Færd med at trække deres Garn op. Købmændene raabte til dem: Hvad vil I have

for Eders Fangst? Vi køber den ubeset.« Man blev enig om Prisen, og Købmændene overtog Garnet. Da de havde faaet det trukket helt op af Vandet, viste det sig, at der foruden en Mængde Fisk ogsaa var fulgt med fra Havets Bund en lille Trefod, et kostbart Redskab af meget fint Guld.

Fiskere og Købmænd blev straks uenige om, hvem denne skulde tilhøre. Købmændene paastod, at det var deres, thi de havde købt, hvad der var i Garnet; Fiskerne mente derimod, at den var deres; thi de havde kun solgt dem Fiskene. Da Enighed ikke kunde bringes til Veje i dette ganske vist meget vanskelige Spørgsmaal, som selv retskyndige kan have ondt ved at klare, var de fornuftige nok til at enes om at ville underkaste sig en højeres Kendelse: man vilde spørge Guderne og henvendte sig derfor til Oraklet i Delfi. Svaret lød: Giv det til den viseste! Da der nu paa den Tid levede i Grækenland en Mand ved Navn Solon, der var kommen i Ry for Visdom, sendte man Trefoden til ham. Men han vilde ikke modtage den; han svarede ydmygt: »Jeg er ikke den viseste«; men sendte den til en anden, som, han mente, overgik alle i Visdom, men denne svarede paa samme Maade: »Det er ikke mig.« Man sendte da Trefoden til en fjerde, den fjerde til en femte, den femte til en sjette, den sjette til en syvende, den syvende tilbage til Solon igen: Ingen vilde gælde for den viseste. Trefoden blev da sendt til Delfi; — men for denne Ydmygheds Skyld gav Grækerne disse syv Navnet: de vise. Den sande Visdom bestaar i Ydmyghed. Det er i mine Tanker det skønneste, der er kommen frem i den for-kristelige Hedningeverden.

Men det samme kommer frem i Israels Folk, hos hvem Salomo nævnes som den vise. Han fik Tilladelse af Gud til at udbede sig en Gave og var da viis nok til at bede om Visdom, og Gud opfyldte Salomos Begæring og gav ham, som Skrifterne vidner, Visdom, en meget stor Indsigt og en Forstand, omfattende som Sandet, der er ved Havets Bred. Han har gennemtrængt Menneskelivet med sin Tanke, har undersøgt dets Vilkaar, Mening og Maal; og Udbyttet af sin Granskning har han nedlagt i sine mange Ordsprog, som Digteren lader ham sige:

Hvad Øjet saa, hvad Øret hørte,
og hvad fra Hjertets Dyb oprandt,
til Bogs med Kløgt og Kunst jeg førte,
et Ordsprog til hver Sandhed fandt.

Af saadanne Ordsprog har den vise Konge givet 3000, af hvilke vel omtrent Fjerdeparten er bleven opbevaret for os i Bibelen, saa vi, hvad der vel er Umagen værd, kan fordybe os i dem og lægge os dem paa Sinde, hvad enten vi under Hjemmets Syssel kan trænge til at høre: »Du lade, gak til Myren og bliv viis« (Ordspr. 6,6), eller vi i Skolen har Brug for hans Formaning: »Dersom nogen svarer, før han hører, er det ham en Daarlighed og Skam« (18,13), eller vi for Folkelivets sunde Udvikling maa agte paa, hvad han allerede saa, at »hvor der ingen Syner er, bliver Folket vildt« (19,18). Men naar Salomo da i et stort Overblik samlede, hvad han havde lært og erfaret, og naar han saa spurgte sig selv, om alt dette nu kunde føre ham ud af Synd og Død til Livets Maal, da saa han, at det var Forfængelighed alt sammen:

Da med en Taare i mit Øje
 jeg sagde: alt paa Jord er Tant;
 stig ned Guds Visdom fra det høje,
 forklar, hvad evig bliver sandt.

Saa det bliver nok det bedste og smukkeste Udtryk for Salomos Visdom, at han ydmygt føler, at han intet er i sig selv, ved intet af sig selv, kan intet af sig selv, at Guds frygt er Kundskabs Begyndelse.

Ogsaa den kristelige Menighed har sine »vise« Mænd, de hellige tre Konger fra Østen, der vejledede af Stjernen fandt frem til Bethlehem og tilbad Jesusbarnet; og vil vi spørge, hvad der nu var disse Mænds Visdom, da vil jeg svare: Man kunde vel kalde dem vise, fordi de sad inde med hele den Tids Indsigt og Dannelselse, kendte Stjernernes Løb og deres Stilling paa Himlen; men det er ikke dette, der stiller dem paa den fremskudte Plads. Vi vil hellere kalde dem vise, fordi de med al deres Indsigt følte, at de dog manglede det bedste; at alt, hvad de vidste Besked med, dog var intet, naar de ej havde lært *ham* at kende, i hvem alle Visdommens og Kundskabens Skatte bundede.

Hvad der nu her er stillet frem som den højeste Visdom, Ydmygheden, har fundet den allerhøjeste Stadfæstelse hos Vorherre Jesus Kristus. Da hans Apostle engang havde talt med hverandre om, hvem der vel var den største i Himmeriges Rige, stillede Jesus et lille Barn midt iblandt dem og sagde: »Hvo sig selv fornedrer som dette Barn, han er den største i Himmeriges Rige.« Det er en Grundlov i Aandens Verden, at hvo, der attraar at blive stor, maa først blive lille. Vejen til Storhed gaar gennem Ydmygheden. Og denne Lov

gælder ikke blot, hvor der er Tale om Personlighedsudviklingen; den gælder ogsaa, hvor der er Tale om Udvikling af de Dygtigheder og Færdigheder, der behøves for at kunne fylde sin Plads i Verden. Jo mere vi lærer, jo dygtigere vi bliver, desto bedre forstaar vi, hvor begrænset vor Viden er, hvor meget der endnu staar tilhage. Fra Lavenes Tid fortælles, at naar en tysk Kleinsmedesvend indfandt sig paa Herberget i en fremmed By, havde han at sidde tavs, indtil han blev tiltalt med Spørgsmaalet: »Fremd Schlosser?« Han havde saa at svare: »Ein Stück davon!« Fortidens Kleinsmede havde et saa stærkt Indtryk af, hvor meget der var at iagttage og lære ved deres Profession, at de for fuldt Alvor mente, at en fuldkommen Kleinsmedesvend gaves der ikke i hele den vide Verden; selv den dygtigste blev aldrig mere end »et Stykke af en Kleinsmed«. Dette gælder over hele Linien, paa alle Felter af menneskelig Virksomhed. Det er et Tegn paa virkelig Dannelses, naar et Menneske siger: »Jeg ved i Grunden intet.« I et af H. C. Andersens Eventyr, »Pengegrisen«, hedder det: »Pengegrisen var saa proppet, at den ikke længere kunde rasle, og det er det højeste, en Pengegris kan bringe det til. Saa blev den slaaet i Stykker. — Paa Skabet stod igen næste Dag en ny Pengegris; der var endnu ikke en Skilling i den, derfor kunde den heller ikke rasle; deri lignede den den anden, og det var altid en Begyndelse.« Der er Mennesker, der intet har lært og derfor intet ved, og der er Mennesker, hvem deres megen Viden har gjort ydmyge; de har opdaget, at det, de ved, er for intet at regne mod det, de ikke ved, saaledes Sokrates: »Jeg ved, at jeg

intet ved«. Disse to Slags Mennesker ligner hinanden deri, at de ikke »rasler«, om end af forskellig Grund. Men der er ogsaa Mennesker, der har begyndt at drikke af Kundskabens Kilder, men ikke har lært nok til at blive stille; de er opblæste og rasler med deres Viden; de mener, at de har slugt al Verdens Visdom, at de kan tale med om alle Ting og have Mening om alle Ting. Det er dem, man kalder halvstuderede Røvere.

Der rasles meget i vore Dage, men denne Raslen betyder ikke noget godt, er ikke Visdom. Den opvoksende Slægt kan have behov at lære af hine Oldtidens vise, om hvem en talrig Kreds af Disciple samlede sig, og som havde den Regel, at deres Disciple i et vist Antal Aar skulde tie stille, kun skulde være hørende, men ikke talende.

Geografi.

2.—3. Fællesklasse.

Undervisningen i Geografi i disse to Klasser saavel som i den følgende har været saa nøje knyttet til Undervisningen i Naturhistorie, at disse Fag her omhandles under eet.

Det er ikke meget, der er læst direkte til Eksamination. Hovedformaalet har været at give de smaa et Begreb om de vigtigste Ting, vort Øje træffer paa Jordens Overflade: Bjerge, Floder, Have, Dyr, Planter og lidt af de almindeligste Naturfænomener, som Skyer, Regn o. l. Der er saaledes i een Time blevet talt om Skyer og Regn, i en anden om forskellige Dyr, som Børnene har set Afbildninger af, i en tredje om Planter; nogle Timer er anvendte til at forklare Dag og Nat,

Timeinddelingen, Uret og saa fremdeles. Undertiden er der ogsaa blevet fortalt eller læst Fortællinger af andet end geografisk-naturhistorisk Indhold.

Særlig er der dvælet ved Danmark (specielt vore nærmeste Omgivelser, Skolens Grund, Ordrup og nærmeste Omgivelser). Børnene har da ogsaa faaet ligefremme Lektier for til at lære paa Kortet.

Der er læst Danmarks Indskæring og Øer, og naar der paa et eller andet Sted er hændet noget, der er værd at lægge Mærke til, er det blevet fortalt samtidig med, at Stedet er lært. Paa den Maade huskes Navnet lettere, og Eleverne kender mere end det blotte Navn.

4. *Fællesklasse.*

Undervisningen har saavel i Geografi som i Zoologi og Botanik i Hovedsagen fulgt samme Spor som i de to foregaaende Klasser — Naturen er jo saa rig, at den byder Stof nok til Fortælling det ene Aar efter det andet — men der er selvfølgelig i denne Klasse lagt en Del mere Vægt paa at faa lært et bestemt Pensum (særlig i Geografi), end Tilfældet var i de to lavere Klasser. Der er saaledes lært Danmark, saavel dets naturlige Beskaffenhed som Inddeling og Byer, og paa den skandinaviske Halvø, hvad der falder ind under naturlig Beskaffenhed. Alt læres efter Kort saaledes, at Eleven kan paa Kortet vise, hvor et eller andet Sted er beliggende, naar han faar opgivet Navnet; eller sige Navnet paa det Sted, som Læreren peger paa.

5. *Fællesklasse.*

Undervisningen foregaar udelukkende ved mundtlig Fremstilling, og alt, hvad der gennemgaaes, eftervises paa

Væggekort, tegnede af Læreren, samtidig med, at Eleverne paa deres Kort (Erslevs) ved Undervisningen mærker sig de betegnede Navne. Det følger af sig selv, at meget af det, der meddeles af Læreren, i en efterfølgende Time genfortælles af Eleverne, medens det kun forlanges bevaret i store Træk til Eksamen. Paa denne Maade er der gennemgaaet Rusland og de britiske Øer med alt væsentligt, hvad der hører dertil; naturlige Forhold, Inddeling og Byer. For ret at aabne Elevernes Øjne for de store Verdensbyer, har vi efter Edv. Erslevs »London« vist dem denne Kæmpeby, døg uden at fortabe os i de mange Enkeltheder. Mellem- og Sydeuropas Bjerge har Læreren systematisk fremstillet paa den sorte Tavle, og efter Erslevs »Bjærg- og Flodkort over Mellemeuropa« har Eleverne mærket sig det gennemgaaede til Hjemmearbejde, ligesom de i Timerne har faaet Lov til at tegne det saaledes gennemgaaede baade paa den sorte Tavle og i deres Kladebøger. Ved Billeder af disse Egne, ved Fortælling om Gletschere, Sneskred og Bjergskred, knyttet til Beskrivelser af Bjærgstigninger, navnlig som vi har dem i Figurier »Jordkloden efter Syndfloden« har vi søgt at gøre Eleverne disse for dem ellers ubekendte Egne mere anskuelige, og vi har haft baade Gavn og Glæde deraf.

6. Fællesklasse.

Ligesom i den foregaaende Klasse foregaar Undervisningen ved mundtlig Fremstilling, støttet af dertil indrettede Særkort, medens Eleverne til Hjemmearbejdet bruger Erslevs store Atlas. For at faa et fuldt Overblik over Land og Vand paa hele Jordkloden, begyndte man

med en *Omsejling*, hvorved der blev Lejlighed for Læreren til at minde om de store Opdageres Liv og Gerning, og *Fordelingen af Land og Vand* fulgtes med stor Interesse og læstes med Lyst af Eleverne. Derefter fulgte *Folkeslagene*; ogsaa hertil have Særkort, der med tydelige Farver angiver de forskellige Folkeslags Udbredelse paa de forskellige Egne af Jorden. For endnu tydeligere at anskueliggøre dette temmelig vidtløftige Stof tegnede Læreren paa den sorte Tavle under Form af Træer Sprogstammerne med deres Førgreninger, og Eleverne tegnede det saa efter i deres Kladebøger, for enkeltes Vedkommende med stor Dygtighed, for alles med megen Glæde.

Typiske Former af Dyr og Planter, støttet af Schneiders Type-Atlas, saavel som kolorerede Billeder er anvendte, og Eleverne er nu i Stand til i næste Klasse med Udbytte at læse efter Bog.

I. Klasse.

For at give nogle nye Elever Lejlighed til at komme helt med i Arbejdet med de andre gennemgik vi paa ny *Folkeslagene* (Fremgangsmaaden som for 6. Fællesklasse) og af nyt: *Typiske Former af Dyr og Planter* efter Schneiders Atlas. *Den matematiske Geografi* er mundtlig fremstillet af Læreren. For endelig at lette Eleverne Overgangen til Brugen af Bog, har vi udførlig gennemgaaet *de britiske Øer, Holland og Svejts*. Efter de forskellige Naturforhold i disse tre Lande skal Eleverne faa et tydeligt Begreb om de forskellige Folkeejendommeligheder, som de navnlig betinges af Naturforholdene. Læreren har udførlig fortalt alt herhen

hørende, og Eleverne har i Samtaletimer gengivet det meddelte i store Træk.

II. Klasse

har efter Erslevs Geografi Nr. 1 gennemgaaet Europa; lejlighedsvis har Læreren meddelt lidt ud over, hvad Bogen giver.

III. Klasse

har efter Erslevs Geografi Nr. 1 gennemgaaet de fire Verdensdele Asien, Afrika, Amerika og Australien.

IV. Klasse

har læst og opgiver til Eksamen hele Geografien efter Erslev Nr. 1.

Naturhistorie.

2.—4. Fællesklasse.

Se under Geografi.

5. Fællesklasse.

Eleverne faar Lov til at prøve paa Beskrivelse af de typiske Former af *Pattedyr*, *Fugle* og *Krybdyr* saaledes, som de er givne i Sahlertz's Lærebog. Billeder af disse Dyr og Fortælling om deres Liv støtter Undervisningen.

6. Fællesklasse.

Leddyr og *Bløddyr* er læste efter Sahlertz's Lærebog, og kun det, som denne Bog giver, forlanges lært af Eleverne til Eksamen: men ved Siden heraf har Læreren mundtlig meddelt en stor Del, ligesom Partier af Brehms »Lavere Dyr« og af Bergsøes »Fra Mark og Skov« er blevne benyttede til Oplæsning. Det er særlig de ydre Former af Dyrene og deres Liv og Betydning, Elevernes Øjne er blevne aabnede for. Præparaterne i Samlingen har gjort fortrinlig Nytte ved den første Gennemgang.

I. Klasse

har læst *Hvirveldyrene* efter Feddersens Lærebog.

II. Klasse.

Læreren har i Foredrag gennemgaaet det vigtigste af *Fysiologien*, og Eleverne har efter Feddersens Lærebog læst den *almindelige Afdeling* samt *Pattedyrene* efter samme Bog.

I *Botanik* har Læreren mundtlig gennemgaaet *den almindelige Del* samt forevist Planter og tegnet Planteformer paa Tavlen. Eleverne øves i at bestemme Planter efter »Rostrup« under Lærerens Vejledning.

III. Klasse

har i *Zoologi* læst *Leddyr og Bløddyr* efter Feddersens Lærebog, i *Botanik* *den almindelige Botanik* af V. A. Paulsen. Som Led i Undervisningen slutter sig hertil fri Botanisering.

IV. Klasse

har læst og opgiver til Eksamen i *Zoologi* Feddersens Lærebog, i *Botanik* V. A. Paulsens Lærebog.

Fysik.

Den knappe Tid, der kan indrømmes dette Fag, gør, at vi ikke helt kan faa den Glæde deraf, der ellers vilde kunne komme. Til smaa Strejftog ind i beslægtede Fag: Kemi, Astronomi, Mineralogi, Geologi er der ikke Tid; det er ogsaa med et Suk, vi for Eksamens Skyld maa gaa baade Lyd og Lys forbi.

Men der er dog adskilligt tilbage at glædes over: De unge kommer dog til at kigge lidt inden for det hemmelighedsfulde Dække, bag hvilket Naturens usynlige Kræfter idelig arbejder; de har dog den Lykke

ligesom »paa ny at være med til at opdage de gamle Naturlove«, og de faar dog lidt Forstaaelse af de tilsyneladende smaa, skjulte Aarsager til verdensomdannende Opdagelser.

III. Klasse (kun Realafdelingen)

har gennemgaaet: Almindelig Indledning om Legemer og Kræfter, Vægtstangen, Tyngdepunktet, de mekaniske Potenser, Vædskers Ligevægt, Vægtfylde, Haarrøsvirkning, Lufttryk, Barometer, Mariottes Lov, Luftpumper, Pumper, Dykkerklokken, Hæverten, Luftballonen, Lovene for Bevægelse med jævnt voksende Hastighed, Atwoods Faldmaskine, Fald paa Skraaplanet, Pendulet, krumlinet Bevægelse, Centrifugalkraft, Tyngden, Ebbe og Flod, Legemernes Udvidelse ved Varmen, Termometret, Smeltning, Fordampning, mættede og umættede Dampes Tryk ved forskelligt Rumfang og ved forskellig Temperatur.

Experimenter ledsager selvfølgelig Undervisningen, der ikke helt har fulgt, men er støttet af Holtens Fysik.

IV. Klasse (kun Realafdelingen)

har sammen med III. Kl. læst ovenstaaende samt repeteret den øvrige Del af Fysiken i det anordnede Omfang.

V. Klasse (kun sprogl.-histor. Afdeling)

har læst det samme som III. Kl. undtagen det sidste Afsnit om mættede og umættede Vanddampe. Paa enkelte Punkter i den sammensatte Bevægelseslære har denne Klasse, der jo er betydelig modnere end III. og IV. Kl., faaet en noget strengere Bevisførelse end den, der er givet de yngre Disciple.

VI. Klasse (kun matem.-naturv. Afdeling)

har læst og repeteret Ellingers Lærebog i Magnetisme og Elektricitet; endvidere er repeteret den mekaniske Fysik og Varmelæren efter Schiøtz's Lærebog i Fysik, Optiken efter A. Paulsens Lærebog i Optik og Astronomien efter Schmidts Lærebog.

Matematik.

Dette Fag er i særlig Forstand noget nyt for Børnene. Selv om dets ene Gren, Aritmetikken, har Tilknytningspunkter i Regning, gælder det dog om at finde mange Tilknytningspunkter ude i den øvrige Verden, om der ikke skal gøres Vold paa Naturen. Det gælder blandt andet om at lede Begynderne ind i Matematikens Tegnsprog ved at de, gennem rent praktiske Eksempler fra den Verden, de kender, lærer at se, at de idelig baade bruger og forstaar Tegnsprog lige fra Jærnbanesignaler og Fløjten til Minespil og Ord.

Støttet paa disse deres egne, praktiske Erfaringer kan de saa tage fat paa $+$, \div , $=$. De negative Tal stiller Pædagogen paa en af de haardeste Prøver, der vel findes inden for Skoleverdenen. Ogsaa her maa der benyttes mange praktiske Anskuelsesmidler, for at det hele ikke skal blive Abstraktioner i slettteste Forstand, d. v. s. uden Tilhold for Barnet i noget som helst.

Videre fremefter gælder det samme. Bygget paa denne Betragtning af Matematikundervisningens Begyndelse er der gennemgaaet i

I. Klasse

Addition, Subtraktion, Multiplikation og Begyndelsen af Division, alt uden Benyttelse af Bog.

I Geometri er læst efter Jul. Petersens Lærebog forfra til Kapitel II.

De tilsvarende Opgaver er løste.

II. Klasse

har lært Division, Ligninger af første Grad med een og flere ubekendte, Proportioner og Decimalbrøk. Til det meste er benyttet Steens Aritmetik. I Geometri er læst efter Jul. Petersens Lærebog til § 87. De tilsvarende Opgaver er løste foruden en Del flere.

III. Klasse

har i Aritmetik læst Proportioner, derefter Potens og Rod med Kvadratrodsuddragning samt Løsning af Ligninger af 1. og 2. Grad og Polynomiers Division. Til Læren om Potens og Rod er Jul. Petersens Lærebog benyttet. Det andet er læst uden Bog. Stadig Opgaver hjemme og paa Skolen. Hjemmeopgaverne gøres saavel her som i de følgende Klasser til Genstand for Eksamination paa Skolen. Stundom løses de i Timen, inden de gives for.

I Geometri er der efter Jul. Petersens Lærebog læst fra ligedannede Figurer til Cirkelperiferiens Længde. Alle Bogens Opgaver er løste og gennemeksaminerede, tildels indskrevne i Opgavebogen.

Der er kun lidt at bemærke om Fremgangsmaaden i denne og IV. Kl., særlig for Geometriens Vedkommende, hvor en ypperlig Lærebog saa at sige viser Vejen, der skal følges. Lærerens Opgave bliver særlig at hjælpe Disciplenes Tanke til Skridt for Skridt at bevæge sig frem i det aandelige Spor, Bogen giver. — Det viser sig klarere og klarere i denne Undervisning, at Tanken frigøres ved at bindes til sine egne Love.

IV. Klasse

har læst det befalede Pensum efter Jul. Petersens Lærebøger; dog er Aritmetiken indtil Potens lært dels uden Bog, dels med Steens Aritmetik som Støtte.

V. Klasse

findes i Aar kun i sproglig-histor. Retning og har derfor intet læst i Matematik.

VI. Klasse (kun matem.-nat.)

har i Aarets Løb gennemgaaet og repeteret Jul. Petersens analytiske Geometri. Tillige er repeteret Jul. Petersens Aritmetik og Algebra I. og II., Trigonometri og Stereometri.

Der er regnet fire skriftlige Hjemmeopgaver om Ugen.

Regning.

Undervisningen gøres i Begyndelsen saa haandgribelig og levende, som det paa nogen Maade er muligt, og der lægges mindre Vægt paa den hurtige Fremgang end paa en fyldig Anskuelse og derpaa bygget Tilægnelse. Det er nemlig vor Erfaring, at Børnenes Natur fordrer en saa legemliggjort og billedlig Regning som muligt, og endvidere at den hurtige Fremgang, som opnaas ved det mekaniske System, der lægger Vægt paa en udvortes Behandling af meget store, helst ubenævnte Tal, kun giver en ydre Færdighed uden at modne Evnen. Legemliggjorte Billeder af det, der regnes med, maa staa for Børnenes Øjne samtidig med Tallene. I modsat Fald vil der i Tidens Løb savnes en virkelig Forstaaelse særlig af de Opgaver, der har en anden Bygning end den,

der paa et tidligere Standpunkt lærtes; navnlig gælder dette om de mindre begavede Elever.

Da en trykt Regnebog paa en uheldig Maade kan afstikke for bestemte Grænser, udarbejder Læreren i Almindelighed selv de Opgaver, der passer for Klassen i hvert enkelt Tilfælde.

I Overensstemmelse med disse Betragtninger er der i de forskellige Klasser gennemgaaet, hvad nu følger.

1. *Fællesklasse*

tæller og regner smaa Additionsstykker, til Dels med Pinde ordnede i Enere og Tiere. Regningen udføres dels paa Tavle og dels i Hovedet, og synlige Genstande anvendes stadig. Paa denne Maade begynder Indøvelsen i den første Tabel.

2. *Fællesklasse*

regner uden Pinde Additionsstykker med eet- og tocifrede Tal samt smaa Subtraktionsstykker; desuden bruges der smaa Hovedregningsøvelser, ogsaa til Hjemmearbejde. Den lille Tabel samt første Halvdel af den anden er lærte.

3. *Fællesklasse*

har syslet med Addition og Subtraktion af indtil lette trecifrede Tal, med og uden Benævning. Hele anden Tabel og første Halvdel af den tredje er lærte og tillige med Hovedregningsøvelser stadig brugte til Hjemmearbejde.

4. *Fællesklasse*

har udvidet det forhen lærte med større Regneopgaver i samme Regningsarter med indtil firecifrede Tal samt med sidste Halvdel af den tredje Tabel.

I denne Klasse begynder Hjemmeopgaver i Bog, som afveksler med Lektier i Tabel eller Hovedregning.

5. Fællesklasse

har forøget det tidligere lærte med Multiplikation med benævnt Multiplikandus; indtil tre Cifre er brugte; endvidere er der indøvet lette Divisionsstykker med og uden Benævning. Den fjerde Tabel er lært. Som Regel to skriftlige og eet mundtligt Hjemmearbejde om Ugen.

6. Fællesklasse

har begyndt paa den store Tabel og lært første Halvdel af den, samt fortsat Divisionsregningen, men med vanskeligere Opgaver; desuden er der paabegyndt Brøkgregning med lette Opgaver i alle fire Regningsarter. I Reglen to skriftlige og eet mundtligt Hjemmearbejde om Ugen.

I. Klasse

har lært at finde Fællesbenævning og Fællesmaal, dels uden, dels ved Hjælp af Opløsning i Primfaktorer. Denne Klasse er naaet til at kunne regne de saakaldte Reguladetrykker med temmelig store Brøker i alle tre Led, samt Udregning af lettere sammensatte Brøksbrøker.

II. Klasse

har udvidet Brøksregningen til Udregning af store sammensatte Brøksbrøker. Desuden er Procentregning, Delings- og Forholdsregning gennemgaaet. Lært sidste Halvdel af den store Tabel.

III. Klasse.

Undervisningen er i Aar begyndt med Proportioner i Tilknytning til Matematikundervisningen. Opgaver, der er kendte fra den tidligere Regneundervisning, tages nu frem til ny Behandling. Men Disciplene skal lære at se, at en Opgave ikke løses *paa forskellige Maader*, fordi »Opsætningen« kan være forskellig. Det gælder at finde

Tanken i Opgaven og Udviklingsgangen i den. *Hvorledes* denne Undervisningsgang fæstes til Papiret for at støtte Hovedets Arbejde, er et Spørgsmaal for sig, der ikke rammer selve Opgaven. I Proportioner lærer Disciplene saaledes en nærmere Maade at udtrykke Tanken paa; men samtidig ser de, at Fremgangsmaaden i Virkeligheden nu er den samme som før. Der er hovedsagelig løst »Blandede Opgaver« efter Bokkenheusers Regnebog for de højere Klasser, samt enkelte Opgaver fra IV. Klasse Hovedeksamen.

IV. Klasse

har hovedsagelig løst tidligere Eksamensopgaver. Det gælder for bægge disse Klasser, at Opgaverne ligesom i i Matematikundervisningen stundom gennemgaas, før de gives for, samt at de løste Hjemmeopgaver ofte gøres til Genstand for Eksamination paa Skolen.

Det gælder baade i Matematik og Regning, at de skriftlige Arbejder tydelig skal vise Vejen, Løsningen har bevæget sig paa.

T e g n i n g.

Undervisningen begynder i 4. *Fællesklasse*, hvor Grønvalds Tegnehæfter 1.—3. gennemgaas. Eleverne maa ikke bruge Hjælpeidler (Papirmaal eller lignende), men vænnes til kun at bruge Øje og Haand.

5. Fællesklasse

benytter Grønvalds 4. Hæfte, som afløses af store Ornamenter (efter Teknisk Skoles), der hænges op paa Væggen. Eleven lærer at tage Luftmaal og derefter at gengive Tegningen i naturlig Størrelse.

6. Fællesklasse

fortsætter med store Fortegninger med mere sammensatte

Figurer, som Eleverne gengiver dels i naturlig Størrelse, dels i større eller mindre Forhold. Enkelte viderekomne tegner ogsaa Gips med skraveret Skygge.

I. Klasse

tegner de samme Gips som 6. Fællesklasse, men Skyggen kræves yderligere afsat. Desuden tegnes Urtepotter, Vaser og Klodser med Skygge.

II. Klasse

fortsætter med Skyggetegninger af fritstaaende Genstande.

I øvrigt staar Eleverne inden for samme Klasse paa meget forskelligt Trin, da der ved Tegneundervisningen, som ved næsten intet andet Fag, kan tages Hensyn til de forskellige Børns Evner og Interesse.

S k ø n s k r i v n i n g .

1. Fællesklasse

har lært at skrive alle Bogstaverne paa Tavle.

2. Fællesklasse

har skrevet Louise Stremmes 1. Hæfte to Gange igennem, første Gang med Blyant, anden Gang med Blæk.

3. Fællesklasse

har skrevet Louise Stremmes 2. Hæfte to Gange igennem.

4. Fællesklasse

har gennemgaaet Louise Stremmes 2. og 3. Hæfte paa den Maade, at de indøver Trækkene i en Prøvebog og derefter skriver det ind i L. Stremmes Bog; nogle viderekomne har ogsaa gennemgaaet 4. Hæfte.

5. Fællesklasse

fortsætter med 4. og 5. Hæfte af L. Stremme; enkelte naar ogsaa at faa 6. Hæfte gennemgaaet.

6. Fællesklasse

har gennemgaaet L. Stremmes 6. og 7. latinske Hæfte samt 1. og 2. af de gotiske Hæfter.

I. Klasse

har gennemgaaet 8. latinske Hæfte og 3. gotiske Hæfte.

II. Klasse

har gennemgaaet 4. gotiske Hæfte og derefter afskrevet Sange, dels med latinske, dels med gotiske Bogstaver, først paa Streger og senere uden Streger for at vænne Eleverne til at skrive lige og for at udvikle Haandskriften.

Sangundervisningen

ledes efter det af Ministeriet udfærdigede Sang-Regulativ og i Overensstemmelse med Sanginspektør Sannes Metode. Der lægges megen Vægt paa nøjagtig at lære Noder og Taktinddeling, og ved Hjælp af allehaande Træffeøvelser arbejdes der hen imod Maalet: at synge fra Bladet. For at vække Lyst og Interesse hos Eleverne bydes der dem saa megen Afveksling i Sangene som muligt.

1.—3. Fællesklasse.

C Dur, A Moll Scalaer, andre Scalaer paa *a* er indøvede. Den cromatiske Scala er forklaret og forberedt. Til Nodelæsning, Taktøvelser, Træffeøvelser er udelukkende benyttet V. Sannes Skolesangbog for Smaa børn.

4.—5. Fællesklasse.

C Dur, A Moll, den cromatiske Scala, Nodelæsning, Taktøvelser, Træffeøvelser efter Syngetavlen med \sharp og \flat . Een- og tostemmige Salmer og Fædrelandssange er indøvede.

6. Fællesklasse—I. Klasse.

Scalaerne til A Dur og Fis Moll, og Es Dur og C Moll, den cromatiske Scala, daglige Øvelser paa *a* og *do re mi fa sol o. s. v.* Nodelæsning, Taktøvelser, Træffeøvelser efter Syngetavlen. Der er sunget tostemmige Salmer, Fædrelandssange og andre Sange af nordiske Komponister; nogle trestemmige Sange er paabegyndte.

II.—III. Klasse.

Scalaerne til H Dur og Gis Moll og Des Dur og B Moll, den cromatiske Scala, daglige Øvelser paa *a* og *do re mi fa sol o. s. v.* Nodetavlen og Syngetavlen, Træffeøvelser efter bægge. Der er sunget tostemmige Salmer, to- og trestemmige Fædrelandssange og andre Sange af nordiske Komponister.

Gymnastik.

Alle Eleverne har hovedsagelig arbejdet med dansk Gymnastik, for enkelte Øvelsers Vedkommende dog ogsaa lidt med den svenske.

1.—5. Fællesklasse

har bl. a. gennemgaaet de lettere forberedende Øvelser, Klatring, Armgang i Bom, Højdespring og Bukspring samt Svingreb.

6. Fællesklasse.

Her begyndes med Sandpose, Hest og Trapez. De lettere Øvelser heri er gennemgaaede, samt sværere i de allerede tidligere nævnte Redskaber og af de nævnte Arter.

I.—VI. Klasse

benytter i det hele de nævnte Redskaber, blot i større og vanskeligere Omfang.

Foruden de egentlige Øvelser tillades af og til under Ledelse forskellige Lege samt Fodbold.

Fodboldklubben.

Denne stiftedes i 1888 og har, som Skik er, dels modtaget Udfordringer, dels selv udfordret andre Klubber til Kamp.

Resultaterne er følgende:

I 1889 mod Birkerød fik Klubben 2 Maal mod 0.

Samme Aar mod St. Andreas Kollegiet 1 Maal mod 3.

Samme Aar mod Birkerød 0 Maal mod 1.

I 1890 mod Birkerød 1 Maal mod 5.

S. Aar — — 5 Maal mod 3.

Samme Aar mod St. Andreas Kollegiet (Junior Hold paa bægge Sider) 4 Maal mod 1.

I 1891 mod »Frems« II. Hold 5 Maal mod 0.

Samme Aar mod Birkerød 1 Maal mod 3.

Klubben har saaledes vundet 4 og tabt 4 Kampe, i hvilke samtlige Kampe den har vundet 19 Maal og tabt 15.

Næste Skoleaar bruges følgende Bøger*).

1. Klasse.

H. C. Frederiksens Læsebog for smaa Børn. Sannes Skolesangbog for Smaabørn.

2. Klasse:

Julie Heins: Læsebog med Billeder for Smaabørn, II. Del. Sannes Skolesangbog for Smaabørn.

3. Klasse.

Agerskovs, Norregaards og Strøms danske Læsebog Nr. 1. Sannes Skolesangbog for Smaabørn.

4. Klasse.

Agerskovs, Norregaards og Strøms danske Læsebog Nr. 2. Kapers og Simonsens tyske Læsebog for Begyndere. Sanne: Tohundrede Træffeøvelser. Sanne: Tostemmige Fædrelandssange.

5. Klasse.

Agerskovs, Norregaards og Strøms danske Læsebog Nr. 3. Kapers og Simonsens tyske Læsebog for Begyndere. Erslevs større Atlas. Sahlertz's Zoologi. Sanne: Tohundrede Træffeøvelser. Sanne: Tostemmige Fædrelandssange.

*) Enkelt Bøger, som ikke her er anførte, vil blive opgivne ved Skoleaarets Begyndelse. Det tilraades: ikke at forsyne nye Bøger med Navn, forinden de er foreviste paa Skolen. Alle danske Lærebøger og Grammatiker skal saa vidt muligt fra dette Skoleaar have den ministerielle Retsskrivning.

6. Klasse.

Agerskovs, Nørregaards og Strøms danske Læsebog Nr. 4. Kapers og Simonsens tyske Læsebog for Begyndere. Kapers Stiløvelser for Begyndere. Jungs franske Elementarbog. Erslevs større Atlas. Sahlertz's Zoologi. Samme: Tohundrede Træffeøvelser. Samme: Tostemmige Sange af nordiske Komponister.

I. st. Klasse.

Agerskovs, Nørregaards og Strøms danske Læsebog Nr. 5. Kapers tyske Læsebog for Mellemklasserne. Kapers Stiløvelser for Begyndere. Ankjærs tyske Formlære. Jungs franske Elementarbog. Hauchs latinske Læsebog I. Blochs historiske Lærebog for Realskoler (sidste Udgave). Erslevs Geografi Nr. 1. Erslevs større Atlas. Feddersens Zoologi. Schneiders Type-Atlas. Jul. Petersens Geometri. Samme: Tohundrede Træffeøvelser. Samme: Tostemmige Sange af nordiske Komponister.

I. Realklasse.

Som I. st. Kl., men anskaffer i Stedet for den latinske Læsebog Listovs engelske Læsestykker og Stiløvelser, 1. Afd.

II. st. Klasse.

Agerskovs, Nørregaards og Strøms danske Læsebog Nr. 6. Kapers tyske Læsebog for Mellemklasserne. Kapers Stiløvelser for Begyndere. Ankjærs tyske Formlære. Jungs franske Elementarbog. Hauchs latinske Læsebog I. Madvigs lat. Grammatik. Jensens og Goldschmidts lat. Leksikon. Scheuers Oversigt. Cæsar: De bello Gallico. Blochs historiske Lærebog for Realskoler (sidste Udgave). Erslevs Geografi Nr. 1. Erslevs større Atlas.

Feddersens Zoologi. Jul. Petersens Geometri. Sanne: Tohundrede Træffeøvelser. Sanne: Trestemmige Sange.

II. Realklasse.

Som II. st. Klasse, men anskaffer i Stedet for de latinske Lærebøger Listovs engelske Læsestykker 2. Afd. Rosings Grammatik.

III. st. Klasse.

Kapers og Simonsens tyske Læsebog for de højere Klasser. Ankjærs tyske Formlære. Kapers Syntaks. Kapers Stiløvelser for Begyndere. Cohns og Kapers franske Læsebog. Jungs Grammatik. Cæsar: De bello Gallico. Ciceros Taler, ved Madvig. Madvigs Grammatik (8. Udgave). Scheuers Oversigt. Jensens og Goldschmidts Leksikon. Bergs Forskole i Græsk Weilbachs Formlære. Thrige: Oldtidens Historie. Erslevs Geografi Nr. 1. Erslevs større Atlas. Feddersens Zoologi. Poulsens Botanik. Jul. Petersens Aritmetik I. og II. Jul. Petersens Geometri. Sanne: Tohundrede Træffeøvelser. Sanne: Trestemmige Sange.

III. Realklasse.

Som III. st. Klasse, men anskaffer i Stedet for latinske og græske Lærebøger Listovs engelske Læsestykker 2. Afd. Bojesens engelske Digte. Hansens og Magnussens Versioner. Rosings Grammatik. I Stedet for Kapers og Simonsens tyske Læsebog for de højere Klasser benyttes Kapers tyske Læsebog for Mellemklasserne, og i Historie benyttes Blochs historiske Lærebog for Realskoler.

IV. st. Klasse.

Kapers og Simonsens tyske Læsebog for de højere Klasser. Ankjærs Formlære. Kapers Syntaks. Ernst

Keller: Mustersammlung deutscher Gedichte. Colms og Kapers franske Læsebog. Jungs Grammatik. Ciceros 10 Taler (ved Madvig). Madvigs Grammatik. Scheuers Oversigt. Jensens og Goldschmidts Leksikon. Iversens Stiløvelser (i en ældre Udgave). Cæsar: De bello Gallico. Xenophon: Anabasis, ved Fibiger (1. Hæfte). Homers Odysse, Bog 1—12, Teubners Forlag. Weilbachs Formlære. Bergs Leksikon. Sechers græske Mytologi. Thrige: Nordens Historie. Erslevs Geografi Nr. 1. Erslevs større Atlas. Feddersens Zoologi. Poulsens Botanik. Simeon Larsens Logaritmer. Steens Eksamensopgaver. Jul. Petersens Aritmetik og Geometri.

IV. Realklasse.

Som IV. st. Klasse, men anskaffer i Stedet for Kapers og Simonsens tyske Læsebog for de højere Klasser Kapers tyske Læsebog for Mellemlklasserne. I Engelsk læses Listovs engelske Læsestykker, 2. Afd. Bojesens engelske Digte. Brekkes engelske Læsebog for Mellemlklasserne. Hansens og Magnussens Versioner. Rosings Grammatik. I Historie benyttes Blochs Lærebog for Realskoler.

V. Klasse.

F. Rønnings danske Litteraturhistorie. Wimmers oldnordiske Læsebog. Heyse og Laistner: Neuer deutscher Novellenschatz, 7. Band. Kortfattet Omrids af den tyske Litteraturs Historie ved R. H. Jungs franske Læsebog for de højere Klasser. Jungs Grammatik. Cicero: Cato Major, ved Lund. Ciceros Taler, ved Madvig. Livius, ved Madvig, Vol. II., Pars II. Virgils Æneide, ved Lund, Bog 1—6. Horats Oder og Breve, ved Lembcke

(sidste Udgave). Flemmer: Sølvalderens Forfattere. Henriksens Versioner, sidste Udgave. Jensens og Goldschmidts Leksikon. Thomsen: Det romerske Stats- og Privatliv i Oldtiden (2. Udgave). Rafns Litteraturhistorie. Herodots 8. og 9. Bog (Abichts nyeste Udgave). Homers Odysseé, Bog 1—12, Teubners Forlag. Homers Iliade, Bog 7—9, Ameis's Udgave. Xenophons Apomnemoneumata, ved Thomsen, sidste Udgave. Weilbachs Formlære, Hudes Syntaks. Bergs Leksikon. Sechers Mytologi. Sechers Litteraturhistorie. Sechers Kunst-historie. Christensen: Det græske Statsliv i Oldtiden. Thrige: Oldtidens og Nordens Historie. Blochs større Lærebøger i Middelalderens (3. Udgave), nyere (2. Udgave) og nyeste Tids Historie.

Alle Skolebøger, Stilebøger og øvrige Skolesager kan faas paa Skolen ved Lærer Høgsbro fra Aug. Bangs Boghandel. Skriftlige Bestillinger modtages helst i Løbet af Sommerferien.

Om en friere Stilling for de enkelte Skoler.

Et Skolevæsen, der paa een Gang er *vel ordnet* og dog giver *de enkelte tilstrækkelig Frihed til at røre sig*, er det, vi maa tilstræbe.

En fast Ordning, fremkommen som Resultat af de til et givet Tidspunkt herskende Anskuelser, er en uundværlig Støtte for alle de uselvstændige, men dog brugbare Mennesker og kan tillige være en gavnlig Rettesnor og Regulator for Individualiteten, for at den ikke skal løbe ud i Særhed eller Vildskab. Og inden de ny Kræfter, der træder ind i Skolens Arbejde, faar Luft for deres Trang til at bygge med lutter nyt, er det en gavnlig Ting, at de lærer grundig at kende og maa bøje sig for det, der er, og hvorefter meget er formet og fæstnet af de bedste i Tiden. Den faste Ordning danner saaledes en nødvendig Begrænsning for de enkeltes Udvidelsestrang.

Men naar vi da af disse og andre nærliggende Grunde maa være taknemmelige for den faste Ordning og efterhaanden har lært at se den som Værn for meget godt, saa udelukker dette jo ikke, at det bestaaende kan virke som et Baand, der, om det end ikke ønskes borte,

dog maa ønskes løsnet noget hist og her, saa at der kan blive et større Spillerum saavel for nye Tanker som for en berettiget Individualisme. Der vil altid, hvor der er Liv, være *noget* individuelt, som bør beskyttes i Steden for at kues, eller noget, der i de mindre Parter af det større Samfund har arbejdet sig frem til saa megen Klarhed og Kraft, at det bør tages med ind i Samfundsarbejdet uden at lukkes ude af en Ordning, der, da den blev vedtagen, ikke kendte *dette* Udslag af Liv og altsaa ikke kunde regne med det som Faktor. — Hvor farligt det end kunde være, om geniale, men uprøvede Tanker og de *ejendommelige Begavelser* gav de *almene* Love, saa sikkert er det dog, at der kan være baade nye Syner oppe og Ejendommeligheder i en Personlighed og dens Begavelse, som *kan* blive til stor Gavn, om der i Tide tages noget Hensyn til dem.

Vort Skolevæsen savner vistnok intet i Retning af fast Ordning, og der er god Grund til at glæde sig over den sikre Ledelse. Jeg har ogsaa personlig erfaret, at der har kunnet leves et forsvarligt Liv inden for de gamle Rammer, og at der fra de ledendes Side er Øje for Individualiteten. Men jeg synes samtidig, der er noget oppe, som vil føre os ind i en større og større Uniformitet, som i Længden kan blive til Skade for Skolelivets Fylde og Trivsel.

Er det godt, at vi har den alment styrende Stat, saa er det ogsaa godt, at vi har den enkelte, styrende Personlighed. Og er det en Nødvendighed, at Staten giver Skolerne deres Præg, saa er det ogsaa en Ønskelighed, at de enkelte Skoler, d. e. de enkelte Personligheder, udvider og udformer dette almene Præg. Og jeg

vilde gerne gøre mit til, at de enkelte Skoler kunde faa et større Raaderum til at indrette sig frit inden for visse almene Rammer.

Det er en Nødvendighed rent psykologisk set:

Enhver materiel Kapital, der »arbejdes« med, er jo aldrig til to forskellige Tidspunkter den samme; den er en Funktion af Tiden, hvori den er brugt; og selv om den til to forskellige Tidspunkter skulde vise sig at være den samme, saa er jo ogsaa dette Resultat kommet frem gennem Veksel af Vinding og Tab, af Beregninger og Modberegninger; d. v. s. der har været arbejdende Kræfter, et Liv bag Overfladen. Og saaledes er jo ogsaa enhver Lov og Ordning, der kommer frem i Tiden, og hvori Slægten paa et givet Tidspunkt har givet sig Udtryk, i en idelig indre Veksel, selv om den udvortes Ordlyd og de ydre Former staar uforandrede gennem forholdsvis lange Tider. Idet nye Mennesker træder ind under Loven, ind i Ordningen, bringer de deres Indhold med derind; de samme Ord bliver ikke ved at betyde det samme; Livet arbejder bag den givne Form, nye Tanker kommer idelig til Verden og prøver foreløbig Livet paa de gamle Baner; der er et ideligt Stofskifte frem og tilbage. Og anvendes dette paa vort Skolevæsen, da er det jo ogsaa her saa, at Skolelov og Skoleordning kan staa uforandret gennem lange Tider, hvad der jo som Regel er til Gavn for den sunde Udvikling; men, er der *Liv* i Skolen, da lægger nye Mænd og nye Slægter *deres* Opfattelse ind under det givne; *deres* Indhold, *deres* Ejendommelighed ind som Ordningens Indhold, som Lovens Fortolker; Skolen er — fra denne Side set, og i bedste Forstand — ikke i Gaar og i Dag den samme. Forstaar

Skolen sin Stilling som baade Bærer af og baaren af den fremskridende Tid, saa vil der arbejdes bag Overfladen; der vil være et ideligt Stofskifte i de enkelte Skoler; samtidig med Ærbødigheden for det givne, vil der være en Selvstændigheds- og Frihedstrang. — Og hvor denne viser sig at være hverken Lune eller blødagtig Uregerlighed, men noget af Alvor og Dygtighed — der trænges der til Beskyttelse. Jeg ser saaledes ikke rettere, end at Samfundet vil trives, naar vi faar en friere Stilling for de enkelte Skoler (o: skolestyrende Personligheder), der gennem Aars Arbejde har vist, eller gennem deres Tanker har ladet formode, nogen Adkomst til at leve Samfundet til Gavn paa et eller andet Omraade.

Det vil dernæst ikke være vanskeligt at pege paa bestemte praktiske Eksempler. At det, her peges paa, er selvoplevet for mit eget Vedkommende, vil jeg dog bemærke.

Et af Skolens Fag er *Fysik*.

Her er, maaske mere end for noget andet Fags Vedkommende, meget omstændelig og nøjagtig angivet, hvad der skal læses; Listen over de fysiske Apparater, hver eksamensberettiget Skole *skal* eje, bestemmer end nøjere dette »hvad«. At Skolen ud over det befalede ikke faar Tid til at læse synderligt og som Regel aldrig gør det, betragter jeg i Parentes bemærket som givet.

Men lad der nu være en Lærer, som virkelig formaar at lukke Naturens Bog op for de unge, men for hvem f. Eks. *Kemi* ligger nærmere end *Fysik*. Var det ikke i sin Orden at lade ham*) give Disciplene, om det

*) Her og i det efterfølgende stadig under Forudsætning af, at vedkommende Lærer paa en eller anden Maade har godtgjort

saa skulde være, betydelig mindre Fysik og sætte en Del Kemi i Steden! — En kunde maaske gribe de unge gennem *Spejling, Lysbrydning, Spektralanalyse*, en gennem *Lyd og Toner*, en gennem *Astronomi*, en gennem *Geologi*. Var det stridende mod Samfundets Tarv, at der fra de forskellige Skoler udgik unge Mennesker, der var nærede af forskellige Kilder, alle dog udsprungne fra den samme Hovedkilde, og kunde sprede de forskellige nyttige Kundskaber ud over mange Hjem og større Kredse! — Det betragtes desuden dog ikke mere som en given Ting, at alt det, der nu fordres i Fysik, er det bedste Underlag og giver mest reelt Udbytte. — Mange vil holde for, at det kan være nyttigere, baade praktisk og ideelt set, at kende, hvad der foregaar, naar man ser i en Kikkert, end at kende Atwoods Faldmaskine, mere udviklende at vide lidt Besked om Lyden og dens Hastighed, om Klaver, Violin, Orgel m. v., end om mættede og umættede Vanddampe, mere udviklende for de unge at kende noget til Stjernerne eller Stevns Klint end til Varmefylde eller Fald paa Skraaplanet. Meget i saadanne Spørgsmaal kan være en Smagssag; meget kan ogsaa være en Alvorsag. Vi Lærere ved af Erfaring, hvor godt det er at være bunden af forrige Tidens Erfaring og Visdom og heri have noget, vi trygt kan støtte os til, naar vi staar usikre og maa begynde et Sted, før vi kan faa fat; men de, der arbejder i Nutiden, kan dog ogsaa være blevne vise paa et eller andet, som Fortidens vise ikke saa.

Der kunde peges paa *de andre Naturfag*, hvor det vel ogsaa kunde gælde, at den indvundne Kundskab ikke

sin Dygtighed og Berettigelse til at være Lærer og har skaffet sin Individualitet en relativ Ret.

behøvede at være spredt og holdningsløs, fordi enkelte, endog større, Partier behandlede med forholdsvis faa Detailler; der kunde da vindes Tid til at dvæle længere ved enkelte Afsnit, som hver Lærer kunde vælge efter sin Individualitet, og som gennem en udførligere Behandling kunde føre Disciplene ind i en rigere Verden, kunde hjælpe dem til, ogsaa ved Ekskursioner og Studier ude i selve Naturen, at leve med de enkelte Dyr og Planter og saaledes give mere befrugtende Indtryk.

Vi kan gaa uden for Naturfagene og noget lignende vil kunne gøres gældende.

Jeg skal blot pege paa *Historien*, et Fag, der er af saa stor Vigtighed, at dets Behandling i hver enkelt Skole kan have vidtrækkende Følger ud i Samfundet. — Det er jo af stor Betydning, at Disciplene faar gode Kundskaber i Historie og Overblik over Historiens Gang; men ogsaa i dette Fag er der Afsnit, som *kan* behandles temmelig let, uden at Kontinuiteten brydes, og der vilde da kunne vindes Tid til, at andre Afsnit kunde behandles med større Udførlighed. Og dette kan være nødvendigt. Der gaar saaledes mange unge Mennesker ud af Skolen uden at være blevne befrugtede f. Eks. af vor *Sagalitteratur*. En Lærer, der selv er greben af Sagaernes Aand, vil her kunne have stor Betydning — for Livet. *Jødefolkets Historie* ud over det lidet, Børnene lærer af Bibelhistorien, kendes saa godt som ikke, og fra denne Historie vilde der kunne udgaa Impulser af stor Livsværdi. Græske Antikviteter er et »Fag«; men hvor mange er komne til virkelig at *se ind* i den Verden, der kan vise sig for et Menneske i *det græske Folks* Ungdomsdrømme. Og der kunde nævnes flere

Eksempler. Og vilde det stride mod Samfundets Tarv, om der udgik fra Skolerne mange unge Mennesker, hvoraf hver Skare havde været ved de *dybere* Kilder, nogle ved en, nogle ved en anden, og kunde bringe disse befrugtende og hinanden udfyldende Udtryk med ud i Verden? medens der nu er store Omraader, hvor *alle* de læsende har været, og store, men ikke mindre vigtige Omraader, hvor *ingen* har været.

Og der vilde ved denne betingede Lærefrihed kunne naas een væsentlig Ting endnu, maaske den vigtigste: *Der kunde blive Tid til at lade enkelte store historiske Personligheder gøre et mere blivende Indtryk paa de unge.* Den megen, løsere Viden om de mange Mennesker og Begivenheder, om Betingelser og deres Brug, om Aarsag og Virkning i den historiske Udvikling kan vistnok klare Tanken over for meget, men kan ogsaa gøre de unges Sind dømmesygt og hovmodigt. Hvorimod et grundigt Kendskab til de virkelig store gør Sindet ydmygt og vækker Energien. Ingen af disse to Kræfter kan de unge Mennesker undvære. Og har de dem ikke, saa hjælper al deres Kundskab og al deres Kritik ikke dem selv eller Samfundet fremad, men sikrere nok føres vi tilbage.

Dansk vil omstaaende blive gjort til Genstand for nogle særlige Betragtninger.

Hvad der her er peget paa for enkelte Fags Vedkommende, kan udvides til flere. Men Maalet er næppe naaet med Lærefrihed inden for de enkelte Fag, Skolerne kunde ogsaa trænge til at stilles friere over for hele Fagmassen, saa der inden for visse faste Grænser blev nogen Valgfrihed med Hensyn til selve Fagene.

At Tiden ikke kan være fjern, da dette bliver en Nødvendighed, kan næppe betvivles. Der drages saa meget og mangeartet inden for Skolens Omraade, og den menneskelige Viden vokser saa stærkt, at en saadan friere »Deling af Arbejdet« sikkert maa vise sig at blive den eneste Maade, hvorpaa alt og alle kan komme med, og jeg har derfor ikke villet undlade at berøre ogsaa dette sidste Punkt.

»Religion«, der er Fag i Skolen, og *Sløjd*, der søger at blive det, og som bægge, efter mit Skøn, burde stilles fuldstændig frit, muligen med flere Fag i Følge, skal jeg nedenfor tillade mig nogle Bemærkninger om.

Dansk i de højere Klasser.

Det er en ganske særlig Tilfredsstillelse at være Dansk lærer i de yngre Klasser. Næsten alt, hvad Læreren har og er, kan han give sine Børn igennem denne Undervisning, der omfatter en Hovedpart af hele deres Verden; det kommer blot an paa, at han kan lægge sig selv og sit Stof til Rette efter Børnenes Tarv.

Noget anderledes maa det stille sig i de ældste Klasser: her træder ogsaa de ydre Eksamenskrav til. Og jo mere den enkelte Lærer kan eje af levende Interesse for sit Fag, af grundet Overbevisning om dets Behandling og af ægte Primitivitet, jo vanskeligere kan det falde ham at gaa hel, som han er, ind under foreskrevne Former.

Ser vi Skolens Opgave i dens *hale* Omfang, da maa det fastholdes, at Kundskaberne er ikke alt, hvor højt vi end skal og maa skatte dem; der maa være, mere eller mindre synlig efter Omstændighederne, et Bindeled mellem

Kundskaberne og noget dybere liggende i de unges Sjæl; noget i Personligheden maa næres, ikke blot ved, *at* der arbejdes, men ogsaa ved, *hvad* der arbejdes med; Kundskab og Lærdom uden Personligheder, der kan bruge dem til noget godt, er mislige Resultater af Skoleværket.

Læreren Personlighed, hans Livsværdi, har derfor stor Betydning, ikke mindst i et Fag som Modersmaalet, hvis Indhold er af alment Værd, og hvis Litteratur er et af de vigtigste Dannelsesmidler for hele vor Ungdom.

Hvad der kræves til Alm. Forberedelseseksamen, er et smukt Udtryk for, at Folket vil lære sin Ungdom at kende noget til de Digtere, det selv elsker og ikke blot *har* levet af, men endnu *lever af*, og det er sikkert, at dette Krav, fyldestgjort med nogen aandig Opfattelse, vil give rige Frugter.

Men Frugterne er da ogsaa i høj Grad afhængige af, om vedkommende Dansklærer har sin Sjæl i det, han underviser i. Det nytter ikke, han staar uden for Digterværket og uden for sig selv, naar han læser det for de unge.

En af de Digtere, der — vi kan sige *selvfølgelig* — *skal* kendes, er *Oehlenschläger*. Men skulde der, hvad der ikke ligger saa fjernt at antage, være den Lærer, der ikke har Øje for Oehlenschläger, men væsentligt ser ham som et stort litterært Mindesmærke, ikke videre, eller maaske endog holder hans Digtning for mindre sund Føde for Nutidens Mennesker, hvor betydningsfuld den end kan have været for *sin* Tid, da er det meget tvivlsomt, om hans Undervisning paa dette Omraade vil gøre Gavn, al den Stund det jo ikke kommer an paa at lære de unge at veje den store Digter for saa muligen at

finde ham for let, men hjælpe til at lukke dem ind i den rige Skønhedsverden, hans vidunderlige Lampe har fremtryllet.

Ingemann kan ogsaa nævnes i denne Sammenhæng. Skønt han vel næppe — rent udvortes set — *skal* kendes, kan det være oplysende for det, her omhandles, at fremdrage ham som Eksempel blandt mange. Ingemanns Romantik kan blive en næsten vidunderlig Magt til at gribe de unges Sind og fylde det med ædle, rene, høje Følelser; men der kunde vel nok være de Dansklærere, der, i hvert Fald til en Tid, vilde betragte denne Romantik som en Vejleder ind i en Uvirkelighedens Verden, fyldt med sygelige, misvisende Drømmerier. En saadan Lærer kan ikke med Sandhed undervise i Ingemann; thi en Lærer maa jo, for at kunne gøre Indtryk paa et Barn og et ungt Menneske, selv eje noget af den Sjæl, den Aand, det Liv, der slaar i det Værk, han oplæser eller foredrager.

Holberg skal ogsaa kendes. Men den Lærer, der endnu ikke har faaet ham lukket ind i sig, kan næppe med Udbytte undervise i Faget »Holberg«.

Med den Kærlighed og dybe Taknemlighed, jeg selv nærer for de nævnte tre, kunde der dog nok være det Aar, hvor jeg f. Eks. kunde ønske mig fritaget for at læse Oehlenschläger, dels fordi jeg kunde trænge til at leve med nogle andre Indtryk, dels fordi enkelte andre Værker, f. Eks. *Hærmændene paa Helgeland*, *Sigurd Slembe*, *Fänrik Stål*, *Njals Saga* en Tid kunde fylde mig saa stærkt, at jeg med dem som Underlag kunde giøre mine Elever blivende og — jeg turde maaske sige: litterære og personlige Indtryk af nogen Værdi,

Uden i øvrigt her at ville følge denne Tanke videre, skal jeg blot bemærke, at, særlig for den Alder, her er Tale om, gælder det til en vis Grad mindre om, *hvor meget* de kender, end om, hvor dybt de er grebne og paavirkede af det, der har været Danskundervisningens Indhold.

Ogsaa her vil jo den enkelte Skoles hele Aand, Karakter og Alvor kunne give en Garanti.

Det andet og langt vigtigere Punkt, her skal peges paa, er imidlertid Kravene, som de nu stilles i Dansk til 4de Klasses Hovedeksamen og til Afgangseksamen for studerende. At der til disse Eksaminer mangler Prøve i *dansk Oplæsning*, giver ikke blot rent udvortes set en følelig Mangel, da de unge Menneskers Færdigheder, som Forholdene nu er, er stærkt knyttede til, hvad der fordres eller ikke fordres til Eksamen. Men selve det ideelle Udbytte af Undervisningen kan lide betydeligt under, at Oplæsning ikke kræves og altsaa forsømmes.

Min egen Oplæsning eller Fremsigelse af et Digterværk stiller mig i særlig Forstand Ansigt til Ansigt med den Aand, det rummer. Ved selv at staa frit frem og efter ringe, men voksende Evne være Digterens Tolk for min egen lyttende Sjæl fyldestgør jeg et aandeligt Krav til mig og i mig og vokser altsaa derunder. Og paa et saadant første Haands Underlag kan dansk Litteraturhistorie i V. og VI. Klasse blive af stor Betydning. Ellers kunde vi vel løbe Fare for, at denne ikke blev Aanders og Tankers, Syners og Lidenskabers Historie, levende Menneskers og levende Værkers Historie, ikke et Mittel til, at jeg kan blive mig selv midt i en levende Udvikling og Fremstilling af vor Litteraturs Værker,

men mere blev Navne paa Digterne og deres Værker, Aarstal og Datoer og saa en Del Domme og Kritik i samme Grad overfladisk og overmodig, som det sande Grundlag manglede.

Der er vedrørende Modersmaalet een Tanke endnu, jeg skal tillade mig ganske kort at give Udtryk:

Der er næppe Tvivl om, at der i vore Skoler er Dansk lærere, som efterhaanden har naaet en ikke ringe Færdighed som Oplæsere. Der er vel ogsaa Skoler, som har gjort, hvad de kunde, for af og til at formaa en fremmed Oplæser, en Skuespiller, en Forfatter eller en anden paa dette Omraade særlig uddannet Mand til at læse op for Disciplene eller har hjulpet til, at disse kunde komme til at høre gode offentlige Oplæsninger.

Men mange Skoler kan, dels paa Grund af deres Beliggenhed, dels paa Grund af manglende ydre Evne til at bære de med tilkaldte fremmede Oplæsere forbundne Udgifter, ikke gøre, hvad her kunde være af stor Betydning. Det staar da for mig som en Mulighed, at Staten, der viser en saa stor Interesse for vore Skolers Udvikling, kunde træde hjælpende til, idet den helt eller delvis vilde bære de Udgifter, der maatte være nødvendige, for at een eller nogle af de ypperlige Kræfter, vi ejer paa Oplæsningens Omraade, kunde gæste Skolerne.

Det tør næppe betvivles, at Poesien er en af Ungdommens stærkeste frelsende Magter. Og i en Tid, der som vor er saa opfyldt af aandelige Problemer, at alt gøres flydende, og de unge vakler i Strømmen, vil Poesien kunne bidrage mægtigt til, at de store Idealer, baade Religionens, Menneskekærlighedens, Moralens, Skønhedens og Tankens rene Idealer, fik saadan Magt i

de unges Sind, at de paa de uprøvede Veje, midt i den Overhaand tagende Kritik og under Arbejdet for at gribe det nye og fastholde det gamle, ikke savner faste Støttepunkter og sikkert Tilhold for Personligheden.

„Religion“ som Skolefag.

Alle store Livstanker kræver jo personlige Kampe og Ofre for at virkeliggøres i Verden. Kristenhedens Historie viser det ikke mindst. Og da Menneskenes Mængde helst vil være fri for personlige Ofre og Vanskeligheder, ligger det nær at søge at naa Maalet ad *Genveje*.

Atter her er Kristenhedens Historie særlig lærerig, idet den viser, at Menneskene kun fik Skin for Virkelighed, naar de mente at kunne faa Aandens Frugter ad *Genveje*, samt at Skindet igennem lange Tider blev *taget for* Virkelighed, indtil det viste sin Afmagt.

Det skal her ikke besvares, om Kristendommen i sin Tid paa rette Vej kom ind i Skolerne. Men for os Nutidskristne trænger det Spørgsmaal mere og mere paa:

Giver ikke Religion i Skolen, som Ordningen nu er, mere Skin end Virkelighed?

Jeg vil plante et Træ til Slægtens Gavn. Saa nytter det jo ikke, jeg af ydre Hensigtsmæssigheds Hensyn sætter det i Jorden, hvor jeg i Øjeblikket næmmost kan komme til. Kan det ikke trives i den Jord eller under de Forhold, det fik, saa har jeg jo intet naaet, selv om Træet en Tid staar grønt. Jeg gav kun Skin for Virkelighed.

Jeg vil lukke en Tanke ind i Verden. Jeg anbringer den, hvor jeg næmmost kan blive af med den, og

siger: »Saa, nu er den anbragt, nu har Samfundet faaet den!« — Men det er dog et Spørgsmaal. Fik den ikke frugthar Jordbund der, hvor den faldt, saa »har« Verden den ikke, om end der en Tid baade er Ord og Bøger om den, og hele det ydre Apparat gaar sin Gang, *som om den levede.*

Var det det da saa, at Samfundet i Tide blev sig Skuffelsen bevidst, da vidste Menneskene: Træet har vi ikke; vi faar saa plante om igen paa anden Vis. Tanken er ikke virkeliggjort; vi faar saa tage bedre fat og bringe større Ofre.

Men lever Menneskene i den Indbildning, at Træet lever, da de jo kan se dets Bark, og at Tanken »er til«, da jo alle dens beskikkede Tjenere er synlige til Stede og er i Aktivitet for alles Øjne, — da er Samfundet i en stor Fare. Menneskene slaar sig til Ro. De vil jo fornuftigvis ikke arbejde for at faa eller for at virkeliggøre det, de tror, de alt har.

Hjemmet og Menigheden — det er Kristenlivets Jordbund. *Der* skal Børnenes Kristendom gro. Men Skolen er en *Næmhed*; der er jo alle Børnene samlede; der kan vi Dag efter Dag hele Barndomstiden igennem faa dem i Tale uden Besvær. Naar vi saa sætter Kristendommen ind som »Fag« i Skolen, og Skolen bestaar af Børn, saa *hær* vi Kristendommen sat ind i Børnesamfundet. Denne Slutning ser rigtig ud, men Korrektivet ligger i det ovenfor udviklede.

Hvor stort et Lys end Kristendommen er, — den er først og fremmest *Liv*. Hvor nødvendig Skriftkundskab og kristelig Oplysning end er, — den er religiøst intet værd, naar ikke kristeligt Liv er Grundlaget; og

naar dette mangler, vil Overvejelser og Dogmendvikling kun føre Beviser for, at Kristendom er Mennesket en Umulighed. Religion er efter sit Væren noget personligt. »Kun en Personlighed kan mætte en Personlighed.« Alt afhænger her af den, i hvis Haand »Faget« er lagt. De unge faar ikke Kristentroens Kraft i sig, fordi de faar »Religion« gennem hele deres Skoletid af en hvilken som helst, maaske ligegyldig, maaske vantro Lærer. Lad der have været Tider, hvor Menneskene for at føre deres Livskamp og slippe igennem Verden havde nok i en saadan »Religion«. Nu har de det ikke. Tro og Vantro kæmper en haard Kamp, og den bliver nok haardere. Troshelte er vi Nutidskristne ikke. Vantroen har stærke Vaaben og rige Forbundsfæller. Skal vi kunne bestaa i denne Kamp — hver enkelt for sig, og Kirkesamfundet som Helhed — da gør det mindre til Sagen, hvor meget vi har *lært*; det afgørende er, hvor meget vi *er*, og hvor meget vi *magter*. De unge, der nu skal kunne staa Livet igennem, trænger til Meddelelse af personlig Livskraft, som kommer fra et Menneske, hvis Ord er Aand, og hvis Levned er noget af en Troens Vandring paa Bølgerne. Mindre kan vor Ungdom nu ikke nøjes med.

Kan Skolen som saadan gøre dette?

Enkelte Lærerpersoneheder hist og her *kan* gøre det og *gør* det — og *vilde gøre det*, om Religion var Fag i Skolen eller ikke. Men mange kan ikke og kommer ikke til at kunne det, fordi de skal. Her ligger, synes det, den store Fare for, at vi i Menneskehedens dybeste Velfærdssag kan faa Skin for Virkelighed og endda tro, vi har, hvad Livet behøver. Der er meget, vi med fuld Ret kan give Børnene gennem Skolen, og Arbejdet kan

i det væsentlige kontrolleres. Men der er Omraader, og Kristendommen er ikke det eneste, hvor vi maa betænke os meget paa at bruge Skolen, saa sandt som det i de virkelige Livsspørgsmaal dog aldrig bliver Institutioner, men de enkelte frie, offervillige Individuer, der bærer. Takket være selvfølgelig de Institutioner, der kan og vil støtte de Individuer, idet de selv bæres af disse.

Hjemmet og Menigheden — det er Voksestedet. Men bægge har Opgaver i Mængde. Hvorfor skulde de da tage sig af Børnenes Kristendom, naar de lever i den Tanke, at Skolen gør det! — Hjemmet og Menigheden er Opgavens rette Bærere. »Ja, men saa mange Hjem *kan* ikke«, siger man. Kan være sandt; men Hjemmene kommer mindre og mindre til at *kunne*, naar Opgaverne Slægtled igennem tages fra dem ved at lægges paa et andet Sted. Og i hvert Fald: — *Kan* Hjemmene ikke, saa *kan* og *skal* Menigheden. Og den vil komme til at se, der trænges til den paa dette Omraade, langt ud over det, »Søndagsskolen« nu gør, naar blot Skolens Stilling bliver klar: at den — som saadan — ikke løser Opgaven.

Der er Skoler, der ikke kan og ikke vil undvære Kristendommen. Blev Faget givet frit, vilde de beholde den. Der er Skoler, der intet *religiøst* Forhold har til Kristendommen eller savner religiøs Meddelelsesevne over for Børnene, og hvis Paavirkning derfor, *religiøst* set, er uden Betydning. Blev da blot saadanne Skolers Stilling klar, og de fik Lov til at give fra sig, hvad der ikke i Sandhed er deres, da skulde det nok vise sig, at Hjem og Menighed skulde komme i Virksomhed og sætte de Kræfter ind, som ene kan bevare Samfundet.

Det bedes bemærket, at der her stadig handles om det i Sandhed *religiøse* i Kristendommen. Og skulde nogen saa sige: Det er ikke det, Staten kræver af Skolerne; den kræver kun Undervisning og *Kundskab* i det, der er Kristendommens Indhold, — da maa jeg svare: *Kristendommens Indhold kan hverken meddeles eller læres uden Tro*. Ikke meget vilde være Vantroen en større Hjælp end en *saadan* Undervisning i Kristendom. Og der kunde vel ogsaa sluttet fra Tusinder, der nu trods al den kristelige Skoleundervisning vender Kristendommen Ryggen, at vor Tid trænger til noget andet, og at den nuværende Skolekristendom næppe bliver den Magt, der paa ny overvinder Verden.

Skulde det endelig siges: det guddommelige kan jo finde Vej til Børnene *trods* vore Fejlsyn, og selv fra en død Skoleundervisning kan der falde Frø i et Barnehjerte, — da svarer jeg: Dette er sikkert nok; men vore Institutioner ordner vi jo ikke saaledes, at *nogle* Individuer *trods* den foreliggende Ordning, kan naa det ønskede Maal. Og her spørges jo ikke om, hvad Gud, *trods* Mennesker eller med Mennesker til *Modstandere* kan udrette, men om, hvordan vi bedst skal ordne os for at naa det bedst mulige Resultat.

Sløjd som Skolefag.

I.

Det er en gammel Lære, som har holdt sig op mod vore Dage, ikke blot inden for *vort* Folkesamfund, at det er de enkelte Hjem, der er Samfundets Grundkraft. Kun ved at styrke og forædle Hjemmene, bevares og øges det hele Folks Kraft, medens alt, hvad der svækker Hjem-

met, svækker hele Folket. Og det, der svækker et Hjem, er jo, at det giver sine Opgaver fra sig — de Opgaver, under hvis Lønning det skulde holde Livet oppe.

Der er en anden, ogsaa gammel Lære, at *Skolerne* er Samfundets bevarende Magt; jo rigere Skolevæsen, jo rigere Liv; jo højere Skolevæsen, jo højere Liv. Hvad der skal bevares i Samfundet, maa bevares i Skolen; for Hjemmene *kan* ikke; — hvad nyt der skal ind i Samfundet, maa lukkes ind i Skolen og derfra videre ud; for Hjemmene, som de er, *vil* ikke.

Jeg skal ikke her ofre mange Ord paa at veje de to Opfattelser mod hinanden; Erfaringen giver, saa vidt jeg har kunnet følge den, ikke den sidste Opfattelse Medhold. Andres Erfaring og Studium har givet samme Resultat. H. F. Rørdam skriver i »Opdragelsens Historie« om Jøderne: »I det hele udbredte der sig en overordentlig Iver for Skolevæsenet netop hen imod den Tid, da Jøderne gik til Grunde som Folk.« Og længere henne i samme Bog skrives om Romerne paa den Tid, da Egenytte, Kejserforgudelse og kødelige Lyster var i Højden, mens baade det huslige og det offentlige Liv forfaldt: »Under disse Forhold blev der lagt langt større Vægt paa et ordnet Skolevæsen end tidligere, og Skolerne, saa vel de elementære som de højere, tiltog i Antal.«

Der er jo ikke Spørgsmaal om, at *Skolens Magt er stor*; men jo sikrere den kan drage sin Grænse og vise *det* fra sig, den ikke i Længden kan magte, jo større er dens Betydning. Skolens Magt er stor, ikke særlig i Forhold til Størrelsen af Skolebygningen — dette Ord taget i videste Forstand — men særlig i Forhold til Sandheden i dens Undervisning og i Forhold til, hvor-

vidt den er i Pagt med det, der er Hjertets og Aandens virkelige Magter.

Naar det nu er umiskendeligt, at der gennem vort Samfund gaar en Strømning, som bærer mere og mere hen imod Skolen, synes det mig, som der efterhaanden maa stilles saadanne Krav til denne, at den ikke *kan* fyldestgøre dem. »Fag« efter »Fag« kan lægges til. Alt hvad der findes ønskeligt for Børn at lære og »kunne«, kan henlægges til den.

Der er dog meget, som i sig selv er nyttigt, men som der ikke kan blive Plads til i Skolen, saa fyldt som den nu er, uden at andet tages bort. Der er f. Eks. det Fag Sløjd, der har dannet et af Udgangspunkterne for denne Overvejelse. Sløjden er paa Vej ind i Skolen, Sporten er paa Vej, lidt Lægevidenskab er paa Vej, og mere vil sikkert følge. Og der er vel ikke nogen, som drager Sløjdens, eller Sportens eller Lægevidenskabens Nytte i Tvivl. Det er jo ogsaa gavnligt at kunne lære at lave Mad, stoppe Strømper, opføde Børn. Men naar vi saadan bliver ved at lukke Fag efter Fag ind i Skolen, da faar vi næppe en Skoleordning, som har sin Styrke i sin Begrænsning. En saadan Skoleordning under *een* Mands eller Kvindes Ledelse vil for det første blive *en fysisk Umulighed*: Ingen vil kunne holde ud i Længden, Pengebyrden kan ogsaa blive saa stor ved de mange Fag, at Skolerne rent materielt set bliver daarligt funderede, og dette kan have betænkelige Følger for hele Værket. For det andet vil det være en *Umulighed, at den enkelte Skoles Leder kan have Interesse for saa meget og mangeartet*; og hvad den ledende ikke har som en Part af sin Kærlighed eller Interesse inde i sig, vil være

afhængigt af de enkelte skiftende Lærerkrafter og kan i *Længden* aldrig trives i en Skole. Jo flere der bliver af saadanne Fag, jo »større« altsaa Skolen bliver, jo daarligere maa den blive samtidig; thi den bygger ikke paa sikker Grund her, naar den underviser i mere, end den kan magte. Og hules Skolevæsenet ud, kommer hele Samfundet til at lide derunder.

Betragtet som et nyt pædagogisk Læremiddel blandt de mange, vi alt har, vilde jeg altsaa blot tillade mig ogsaa for Sløjdens Vedkommende at pege paa Skolens og Skolemandens naturlige Grænser. Og jeg synes, Sløjden, som et nyt og dog temmelig uprøvet Skolefag, foreløbig kunde holdes noget tilbage, indtil der kunde skaffes Plads, eller den kunde nøjes med at overlades til de enkelte Skolers Initiativ, uden at de Skoler, der af indre eller ydre Grunde ikke kan magte mere, end de alt har, skulde sættes ud af Virksomhed. Foreløbig kunde vel ogsaa Sløjdskoler *uden for* de almene Skoler tilfredsstille Trangen, ligesom Fodbold-, Cricket-, Roklubber og lignende paa Sportens Omraade.

II.

Bag Sløjden ligger der imidlertid Tanker gemt; den er mere end et nyt pædagogisk Læremiddel.

Men netop fordi, det er saa, er der den samme Mislighed ved at *binde* den til Skolen, som foran er vist over for Religionen.

Maa jeg blot tage een af de Tanker frem, som Sløjden rummer:

De unge »læsende« Mennesker skal igennem Sløjden lære Respekt for det legemlige Arbejde. Dette kan saa

atter føre dem i et forstaaende Forhold til den legemlige Arbejder. En stor Samfundskløft kan ad denne Vej fyldes.

Denne Tanke er sund og stor. Men nu dens Gen-nemførelse! Det gælder jo her, som bemærket, ikke blot om et nyt pædagogisk Læremiddel; men det gælder at læge en omfattende Samfundssygdom af umaadelig stor Dybde. Og *saaledes* betragtet maa der spørges: Er nu Skolen den rette Vej? Møder vi ikke ogsaa paa dette Omraade Tendensen: Luk Tanken ind i Skolen som »Fag«, saa har vi den virkeliggjort! — Vi ved jo dog alle, hvor farligt det er at slaa sig til Ro med et Lægemiddel, og det saa ikke er noget Lægemiddel.

Er det ikke atter her Genvej, der søges til Maalet?

Hvad den unge Slægt skal have Respekt for, maa den have gennem Fædrene ved Eksemplets Magt. Naar vi Fædre gennem *vort Eksempel* viser vore Børn *vor* Respekt for det legemlige Arbejde og *vor* Forstaaelse af Arbejderen, da kan vi nok faa de unge til at fortsætte, hvad vi har godt begyndt. Men vil vi ikke det, og skal Skolesløjden klare Sagen, da skal vi nok faa læsende Børn, der, med Bevarelsen af al deres og deres Forældres fine Foragt for det legemlige Arbejde, skal kunne lave et lille pænt Stykke Skolesløjd, en lille overkultiveret Blomsterpind og et lille akademisk Pibebræt, men højmodig melder sig fra Tjeneste, naar det gælder en *virkelig* Haandsrækning. — Man *bør* gøre noget og *vil ikke* gøre noget, vil ikke ind i det virkelige »Arbejde«, men dog bevare Skindet. Paa den Maade bliver Skolen mere og mere som et stort Kar, hvori man lader de Krav flyde ind, man paa en næm Maade vil affinde sig med. Men

derved drages den mere og mere uden for Livet, den skulde tjene.

Hvad her er berørt for een Tankes Vedkommende, gælder jo for enhver Tanke. — Det kommer stadig an paa, at der er Voksested for den paa det Sted, hvor den falder. Skolen bæres af Personligheder. Den Personlighed, der mangler Betingelser for at kunne give en Tanke Liv i sit eget Indre, *kan* ikke føre den ud i Livet.

Hermed være saa det, jeg har tilladt mig at fremdrage, givet hen til velvillig Overvejelse.

Jeg er ikke blind for, at jeg igennem alt det, her er fremstillet, har taget mere Sigte paa Lærerpersonehedernes end paa Institutionernes Magt. Men det vil forhaabentlig staa klart, at heri ligger ikke nogen Underkendelse af denne sidste. Det har jo særlig været Opgaven her at betone den første.

Skulde det Spørgsmaal saa muligen komme frem, om det da er min Tanke, at en Skole eller en Lærer, der ikke holder af et Fag, skulde have Ret til uden videre at udskyde det, da maa jeg udtrykkelig vise en saadan Opfattelse fra mig. Den vilde jo umuliggøre enhver fast Ordning og give Plads for Vildskab. Jeg hævder tværtimod, at meget, der udefra lægges paa et Menneske, og som han af Mangel paa Erfaring eller Kyndighed betragter som en Urimelighed eller en Umulighed, kan, naar han i Alvor gaar ind under Kravet, vise sig at være en Kraft, der kaldte et ubevidst Krav i ham til Live, saa han med Tak tog, hvad der, før det var

prøvet, syntes ham en Byrde. Alle nogenlunde prøvede Mennesker har erfaret, at Samfundets Autoriteter gjorde en god Gerning ved ikke at vige for umodne Ønsker.

Men det er jo heller ikke den *umodne* Individualismes Sag, jeg har villet fremme. Jeg har kun tænkt paa saadanne Individualiteter, der med Ærbødighed for det givne og med Rod deri, saa de baade kan og vil leve paa det foreliggende Grundlag, har den Ret til at imødekomes, som ligger i deres indre Værd og de *dermed* sammenhængende Ejendommeligheder. De Individualiteter, der ikke har og ikke vil gaa ind under nogen Ordning, maa finde sig i at savne de Rettigheder, der følger med offentlig Støtte, og befinder sig vel ogsaa, ideelt set, bedst derved. Fuldstændig frie Skoler, uden Eksamensberettigelse og de dermed følgende Fordele, kan jo ogsaa virke til megen Gavn i Samfundet. Men dem, der i deres Frihedstrang staar paa Grænsen, kunde det dog, under visse givne Forhold, være gavnligt at aabne Rammen for, saa deres Kræfter kunde komme Samfundet til Gavn, hellere end at de af Mangel paa offentlig Anerkendelse og Støtte maa gaa til Grunde.

Hvor stor er Verden?

Hvor stor er Verden? — Det vil de jo vide,
de unge, som Herren har sat ved vor Side;
og alt som de hører og læser og drømmer,
en voksende Trang gennem Sjælen dem strømmer, —
en Trang til de fjerneste Grænser at finde,
en Trang til at storme den højeste Tinde
højt over de højeste Stjerner Færden
og saa faa at vide: Hvor stor er Verden?

Og større den bliver med hver en Dag,
med hver en Tanke, med hver en Sag,
med hver en Synd og med hver en Bøn:
den vokser udad og vokser i Løn,
den vokser med Menneskets Virken og Viden,
den vokser i Rummet og vokser i Tiden,
udad: — se, Skranke paa Skranke maa vige!
indad: — et vildsomt, uendeligt Rige!
nedad: — hvor standser den synkende Synder?
opad: — hvor standser, hvad her vi begynder?

Paa Verdensomsejling vi alle har faret;
hvem af os kom hjem til Havnen med Svaret?
— Kun den, hvis egen Sjæl blev en Havn,
der aabned for Verden sin Kærlighedsfavn.

Der knæled en Moder ved Børnenes Leje;
 jeg saa, hendes Sjæl var paa straalende Veje
 højt over den højeste Stjernes Færden;
 og hende jeg spurgte: Hvor stor er Verden? —
 Der stod om hende en Evighedsspejling;
 den havde *hun* hjem fra sin Verdensomsejling.
 Og rolig hun saa mig i Øjet ind:
»Hver har jo sin Verden! — Her har jeg min!»
»Saa højt, saa højt, som min Bøn kan naa,
»saa vilt, som min Kærlighed kan gaa, —
»saa stor er min Verden,« hun sagde. — Saa tav hun;
 og tindrende Stjerner i de Ord mig gav hun.

De er ikke Lyset fra Pol til Pol,
 de er ikke Sandhedens højeste Sol.

Men i Lyset af dem blev jeg vugget af Mo'r,
 og i Lyset af dem tør jeg dreje mit Ror,
 og i Lyset af dem kan jeg aabne min Favn
 selv for dem, som har nægtet mit Fartøj en Havn,
 og i Lyset af dem kan de unge jeg finde,
 saa vi sammen mod klarere Stjerner kan vinde,
 og i Lyset af dem tør i »Verden« jeg bo,
 kan jeg øge min Viden og bjærge min Tro.

Indbydelse.

Ved Skoleaarets Slutning beder jeg nu som tidligere vore Disciples Forældre samt Børnenes og Skolens Venner om at samles med os i Eksamensdagene og ved Afslutningshøjtideligheden.

Dels beder Skolen derom for sin egen Skyld: det er den jo en Glæde at samles med alle dem, der i nogen Forstand *hører den til*, og at udfolde i det mindste noget af sin Virksomhed for Forældres og Venners Øjne; Lærernes Personlighed, de enkelte Børns, de enkelte Klassers og noget af den samlede Skoles Fysiognomi kan ved denne Lejlighed muligen komme til at træde tydeligere frem. — Det er ikke hver Dags Sag saaledes at samle de mange, der er knyttede til os. Men i Eksamensdagene er netop alt lagt til Rette baade i Hjemmet og i Skolen, for at det kan ske.

Men Indbydelsen udsendes ogsaa for Børnenes og Samfundets Skyld. De, der samles som Tilhørere ved Eksamen, er ikke blot til Stede som de enkelte Børns Forældre eller Venner, men som Samfundets nærværende Repræsentanter over for den yngre Slægt. Og denne har godt af at se, at den følges af os, der *nu* er de bærende. Naar vor Omhu, vor Aarvaagenhed, vor Glæde, vor Deltagelse, vor Alvor er med overalt, hvor den unge

Slægt færdes, vil denne baade vokse sig stærkere under den stigende Følelse af sit Ansvar over for os, der har banet de Veje, hvorpaa den gaar, og vokse sig frimodigere i Følelsen af, at den ikke er alene, men er i levende Forbindelse med Samfundet og er omsluttet trofast af os, hvis Opgaver den engang skal føre videre.

Eksamensskemaet findes indhæftet bag i Meddelelserne.

Da mit stigende Arbejde lægger stærkt Beslag paa min Tid og mine Kræfter, anmoder jeg alle dem, der søger mig i Skoleanliggender, om, saa vidt muligt, at komme *de søgne Dage* — og helst i *Skoletiden* (Kl. 9—3).

H. C. Frederiksen.

Indholdsfortegnelse.

	Side
Skoleaaret 1890—91	3
En Vandring gennem Skolestuerne	3
Legeplads, Friluftsliv og Sport	6
Kammeratskab. Forholdet mellem Disciple og Lærere	6
Udbytte	7
Hjemmene i Skolen.	9
Skolen i Hjemmet	11
Jutta Thomas og Fru Johanne Christensen	14
Tidligere Disciple	15
Ungdomsforeningen	18
Disciplenes og Lærernes Antal. Tilsyn	21
Eksaminer og Eksamenskandidater	22
Liste over Eksamensresultaterne	23
Opgaverne til Afgangseksaminerne i 1890	25
Eksamenskandidaterne i 1891	29
Undervisningsfagenes Fordeling	31
Skolens Klasser.	32
Skolens Lærekræfter.	33
Betalingsvilkaar.	36
Almindelige Bestemme'ser og Ordensregler.	37
Skolens Samlinger og Inventarium	40
Arbejdet i de forskellige Undervisningsfag	41
Fodboldklubben	88
Skolebøger i det nye Skoleaar.	89
Om en friere Stilling for de enkelte Skoler.	94
Dansk i de højere Klasser	101
»Religion« som Skolefag	106
Sløjd som Skolefag	110
Hvor stor er Verden?	117
Indbydelse	119

AARSPRØVEN

i

Ordrup Latin- og Realskole

1891.

Tirsdag den 7. Juli.				Onsdag den 8. Juli.				Torsdag den 9. Juli.			
Kl. 8—11	III.	Matematik	Nr. 6	Kl. 8—9	III. st.	Græsk	Nr. 9	Kl. 8—11	V.	Fysik	Nr. 11
„ 8—9	II.	Tysk	„ 3	„ „—	III. R.	Fysik	„ 6	„ 8—9	III.	Geografi	„ 6
„ „—	6. & I.	Gymnastik	Salen	„ „—	II.	Fransk	„ 3	„ „—	II.	Regning	„ 3
„ „—	5.	Tysk	Nr. 1	„ „—	I. st.	Latin	„ 10	„ „—	I.	Historie	„ 2
„ 9—11	II.	Geografi og Naturhistorie	„ 3	„ „—	I. R. & II. R.	Engelsk	„ 2	„ 8—10	5.	Fransk	„ 8
„ „—	I.	Tysk	„ 2	„ „—	6.	Historie	„ 1	„ 9—10	III. R.	Engelsk	„ 6
„ „—	6.	Fransk	„ 1	„ „—	5.	Regning	„ 8	„ „—	II.	Dansk	„ 3
„ 9—10	5.	Historie	„ 8	„ „—	4.	Geografi	„ 4	„ 9—11	I.	Matematik	„ 2
„ 10—11	3. & 4.	Historie	„ 4	„ 9—11	V.	Dansk	„ 11	„ „—	6.	Geografi	„ 1
„ 11—12		Ophold.		„ „—	III.	Fransk	„ 6	„ 9—10	3.	Regning	„ 9
„ 12—3	V.	Fransk	„ 10	„ „—	II. st.	Latin	„ 3	„ 10—11	II. & III.	Gymnastik	Salen
„ 12—2	III.	Tysk	„ 6	„ „—	I.	Dansk	„ 2	„ 11—12		Ophold.	
„ 12—3	I.	Geografi og Naturhistorie	„ 2	„ 9—10	6.	Tysk	„ 1	„ 12—2	III.	Historie	Nr. 6
„ 12—2	6.	Dansk	„ 1	„ 10—11	4.	Regning	„ 4	„ 12—1	II.	Historie	„ 3
„ „—	5.	Dansk	„ 8	„ 11—12	1., 2., 3., 4. & 5.	Gymnastik	Salen	„ 12—2	6.	Naturhistorie	„ 1
„ „—	4.	Dansk	„ 4	„ 12—3		Ophold.		„ 12—1	1. & 2.	Regning	„ 9
„ 12—1	2. & 3.	Geografi	„ 9	„ 12—2	V.	Historie	Nr. 10	„ 1—3	I.	Regning	„ 2
„ 2—3	4.	Tysk	„ 4	„ 12—1	III.	Dansk	„ 6	„ 2—3	III.	Naturhistorie	„ 6
„ 2—4	6.	Engelsk	„ 1	„ 12—2	II.	Matematik	„ 3	„ 3—4		Alle Klasserne Sang	Salen
				„ „—	I.	Fransk	„ 2				
				„ „—	6.	Regning	„ 1				
Lørdag den 27. Juni, 8—10, V. Tysk.				„ 12—3	5.	Geografi og Naturhistorie	„ 8				
Fredag den 3. Juli, 8—12, V. Latin.				„ „—	1., 2. & 3.	Dansk	„ 9				
Lørdag den 4. Juli, 4—7, V. Græsk.				„ 3—4	III. st.	Latin	„ 6				

Lørdag den 11. Juli Kl. 9:

Afslutning paa Skoleaaret. Disciplene fordeles i Klasserne til det kommende Skoleaar.